

REAKCIJA IN KAPITALIZEM POD MASKO FAŠIZMA

KLERIKALCI IN HABSBUROVCI V AVSTRIJI GROZE S FAŠISTIČNIM PUČEM ZA ODPRAVO REPUBLIKE

Glasovi o skupni akciji socialistov in komunistov proti Hitlerjevcem.—Sanje v Italiji o fašističnem bloku Italije, Nemčije, Avstrije in Ogrske

Napredek nemških fašistov na stopnjo druge najmočnejše stranke v rajhu je opogumil avstrijske fašiste, ki so koncem septembra vrgli s triki zmerni Schuberterjev kabinet ter sestavili s sodelovanjem svojih zaveznikov klerikalcev ekstremno reakcionarno vlado. Eden novih fašističnih ministrov je odprto zagrozil, da fašisti ostanejo vlada, tudi ako dobe pri državnozbornih volitvah novembra t. l. večino socialisti.

V novi vladi je zunanji minister bivši kancelar in voditelj krišansko socialne stranke duhovnik Seipel. Fašizem v Avstriji je celo bolj klerikalni kakor v Italiji. Fašistična milica črpa svojo oboroženo moč največ med kmečkim ljudstvom in med habsburgovci, ki ne morejo pozabiti starih Francozeževih časov. Njihov glavni cilj je zrušenje socialistične stranke ter "osvoboditev" Dunaja iz "socialističnih klešč." Kapitalizem s svojo deklorirano stranko se zaveda, da socialisti pridobivajo na moči in vplivu med ljudstvom in ker reakcija nima nobenega izhoda več k zmagi z demonstracijskimi metodami, se je zatekla pod masko sile.

Krinka, pod katero operira reakcija

Fašizem v Avstriji je le krinka, pod katero operira klerikalna reakcija skupno s kapitalističnimi interesi proti naraščajoči moči socialne demokracije.

Ko so fašisti v Avstriji čuli prve vesti o rezultatu volitev v nemški parlament, so se razveselili napredka nemške fašistične stranke in začeli metati v svet izjave, da je fašistična revolucija v Avstriji neizbežna. Dogodila se bo in izvedla svoj program. Ker so prihajali v svet z grožnjami celo ministri, so postali treznejši elementi v burževskih strankah nervozni vsled strahu, da bodo vsled nesigurnosti gospodarske razmere v Avstriji še bolj poslabšane. Tudi velik del meščanskega časa se je zahteval od ministrov, naj nastopajo tako kot se za odgovorne ljudi spodobi. Grožnje, da fašisti ne bodo upoštevali ljudske volje, če se pri volitvah izreče z večino glasov proti njim, ne morejo vplivati ugodno na mirni razvoj dežele, in ne na mirne odnose v Evropi, pač pa obratno. Vsled pritiska je moral notranji minister izjaviti, da je bil "pomotoma napadeno citiran", kajti on ni grozil s pučem. Vzlic temu preključ je nova vlada izgubila v svetu zaupanje, ker ima provokatorske namene.

Moč socialistične stranke

Socialistična stranka v Avstriji je trdna in dobro organizirana. Njena trdnjava je Dunaj. Namen fašistov v slučaju puča je Dunaj izstradati z "blokadno" in tako z gladom prisiliti socialistično republikansko milico na predajo. Socialisti gledajo na prihodnje volitve s popolnim zaupanjem. Dasi so najjačja stranka v Avstriji, tvorijo združene klerikalne-fašistične-kapitalistične stranke sedaj še večino, ki pa ni impresivna. Če bi bili sigurni svoje moči in vlade, ne bi grozili s pučem.

V Nemčiji je precej komunističnih voditeljev spoznalo, da utede njihov boj proti socialni demokraciji koncem konca koristiti le fašistom, ki bi delavsko gibanje zatrl z brutalno silo. Hitler ne grozi tjavendan, da bo posekal glave socialističnih voditeljev, ako pride njegova stranka do absolutne moči v vladi. To bi storil, in tedaj tudi komunisti ne bi bili izvzeti. Razen tega je Hitlerjeva stranka sovražna sovjetski Rusiji in bi ukinila sedanje prijateljske odnose med Nemčijo in sovjetsko Unijo. To je dalo misliti tudi vodstvu komunistične internacionale v Moskvi. Poročajo, da bo vplivala na nemške komuniste, da sovražno taktiko do socialno-demokratske stranke ublažijo in se pripravijo za skupni nastop s socialisti proti fašistom, ako potrebno. Javno je, da bi nemški fašizem ne dosegel toliko napredka, če bi komunisti, ki tvorijo levi ekstrem v nemškem političnem kotlu, hoteli priznati, da razmere v Nemčiji — kritične kot so — niso ugodne za izvedbo komunistične revolucije. Fašisti npr. so napredovali v Nemčiji mnogo bolj kot komunisti posebno pri prešlih volitvah. Tudi fašizmu v Italiji je bil notranji kaos v delavskih strujah toliko v prilog, da se je brez odpora polastil vlade.

"Blok fašističnih držav"

Mussolinijev režim gleda na fašistična gibanja v centralni Evropi z zadovoljstvom. Upa, da če pride do fašističnega puča v Nemčiji in Avstriji, bi se približali Italiji, in te tri države bi potem skupno s Ogrsko in Litvinsko tvorile nekaj fašistični blok, ki bi pritiskal na Francijo ter njene zaveznice za revizijo pogodb posebno glede mej njim v prilog. S svojo imperialistično agresivnostjo bi tirale svet v novo vojno.

V Avstriji in Nemčiji je ena sila, ki je fašističnemu gibanju mogočna protiutež: socialistično gibanje s svojimi političnimi, strokovnimi in obrambnimi organizacijami. Na svoji strani ima podporo vsega zavednega mednarodnega delavstva.

INDUSTRIJALIZACIJA POLJEDELSTVA

Poljedelstvo se nagloma razvija v industrijo posebno v Zed. državah, kar pričajo novi poljedelski stroji in pa izboljšanje prejšnjih z dopolnitvami. Na tej saki je stroj Farmall za izkopavanje krompirja. Pripet je k traktorju, od katerega dobiva pogonsko silo. Operira na srednje rahli zemlji tri milje na uro in izkoplje v desetih urah njive krompirja šestnajstih akrov. Stroj krompir izkoplje in ga potegne v svoje vreteno, da ga očisti prsti ter zmeče nazaj na njivo, ljer ga poberejo v vozove. Izkopavanje s tem strojem prihrani farmerju časa in mu zmanjša stroške.

Socialistična stranka v volilni kampanji. Dobri izgledi za uspehe

Živahnost soc. agitacije v New Yorku. Upton Sinclair "republikanski" kandidat. Shodi v Penni. Strankine liste v raznih državah

V državi New York ni bilo še nikoli toliko zanimanja za socialistično kampanjo kakor sedaj. Časopisje beleži dnevno tudi poročila o socialističnih shodih in o izvajanjih socialističnih kandidatov. Vzrok tej pozornosti ni le to, da se ljudstvo mnogo bolj zanima za socialistično stranko kot kdaj prej po vojni, pač pa tudi dejstvo, da so socialistični kongresni in drugi kandidatje ljudje priznanih sposobnosti. Npr. kandidatje kot so Norman Thomas, bivši sodnik Panken, C. Vladeck, Heywood Brown itd. Zelo aktivni v kampanji je Louis Waldman, ki je socialistični kandidat za gubernerja države New York.

James H. Maurer in dr. Wm. Van Essen, ki sta nosilca socialistične liste v Pennsylvaniji, storita vse, kar je v njuni moči, da priborita socialistični stranki mnogo glasov in s tem večji pliv ter respekt tudi v državi Mellona, Grundyja in jeklarskega trusta.

Na radio postaji WHP v Harrisburgu bodo govorili dne 10. okt. Darlington Hopes; 17. oktobra župan Stump; 24. okt.

W. J. Van Essen; 31. okt. J. H. Maurer. Vsakdo teh govornikov nastopi ob 7:15 zvečer in bo govoril do 7:30, Maurer pa od 7:15 do 7:45.

V Johnstownu, Pa., bo dne 18. oktobra govoril James H. Maurer. Slovenskemu delavstvu priporočamo, da se udeležuje socialističnih shodov in pomaga v agitaciji.

V Wisconsinu upa socialistična stranka na zmago v dveh kongresnih okrajih in v mnogih okrajih, kjer ima kandidate za poslance v wisconsinjske zakonodajne. Izdaja svoj teden "Campaigner", ki je namenjen izključno agitaciji s socialističnega stališča. Milwaukee uni je so se izrekle za socialistično listo, medtem ko je Wm. Green v imnu A. F. L. indorsiral za gubernerskega kandidata F. LaFolletta. Kandidat za poslance na socialističnem tiketu je tudi znani rojak J. Ermenc.

V Californiji je povzročilo mnogo veselosti dejstvo, da je državni tajnik obvestil pisatelja Upton Sinclairja, ki je socialistični kandidat za gubernerja, da je dobil nominacijo na republikanski listi. Sinclair je seveda to "obvestilo" vzel z zadovoljstvom "na znanje" ter "protestiral", ker je v listih bral, da je republikanski gubernerski kandidat Mr. Rolph "rosil" je državnega tajnika, naj Rolphu in časopisju sporoči, kako je s to stvarjo glede republikanske kandidaturo. Časopisje je vsled te pomote zaeno s Sinclairjem zbijalo šale na račun površnega državnega tajnika in njegovih klerikov. Kar se tiče socialistov v Californiji, so aktivnejši, posebno v Los Angelesu, kot kdajkoli po vojni.

V Illinoisu socialistična stranka še ni prebolela povoj-

ne krize. Kot organizacija je v tej državi šibka, zato njena kampanja še ni to kot bi bilo želeli, vendar pa obdržuje več shodov kot v prejšnjih kampanjah. Kandidat za zveznega senatorja je Geo. Koop. Za člana illinoiske senatne zbornice kandidira na socialističnem tiketu tudi Chas. Pogorelec.

V Ohiju se stranki ni posrečilo dobiti 15% podpisov od skupnega števila registriranih volilcev, kot zahteva zakon, zato ne pride na glasovnico kot stranka. Njeni kandidatje v clevelandskem okrožju bodo na glasovnici pod rubriko "independent". Izmed Slovencev kandidira na socialistični platformi za poslance sodrug Joseph Jauch.

Popolno socialistično listo kandidatov imajo na zapadu države Colorado, Oregon, New Mexico, Utah in več drugih, še seveda California.

Tudi v enih južnih državah bo na glasovnici socialistična lista, npr. v Virginiji in Teksasu.

Kakor v Pennsylvaniji, se socialistična stranka tudi v New Yorku poslužuje radio postaj, na katerih govore njihovi vodilni kandidatje volilcem. Poleg tega obdržava tisoče pouličnih shodov.

Prosperiteta za vogalom

Predsednik Hoover je govoril na konvenciji bankirjev v Clevelandu o prosperiteti, kakor da je že za bližnjim vogalom in bo vsak hip tu. V tem je podoben komunistim po vojni, ki so videli za vsakim oglom revolucijo. Vsak hip pride—pa je še zdaj ni. Hooverjeve prosperitete tudi ne.

MUČNA SITUACIJA NA KITAJSKEM

Okrog 1,000,00 mož na Kitajskem je bilo prošle mesece in že dolgo prej stalno pod orožjem. Skoro vse te čete so bile zapletene v civilno vojno. Vzdrževanje teh armad stane milijone dolarjev mesečno, ob enem civilna vojna spravlja v zastoj, ali pa v kaos gospodarski razvoj Kitajske.

Položaj je še vedno kaotičen. Ko je poražen en general, pa se kje drugje pojavi drugi, ki se upre nacionalistični vladi v Nankingu. Največ preglavic ji delajo takozvane komunistične čete, ki pa so komunistične le v kolikor se proglašajo za priateljske Rusiji in pa za preobrat po ruskem modelu, toda po ideologiji se nič ne razlikujejo od ostalih kitajskih čet.

Vzlic veliki vojni, ki bi v Evropi in tudi v Južni Ameriki pomenila prvovrstno "novico", se širši svet za krvolijta na Kitajskem le malo briga. Toliko bolj se zanjo zanimajo tisti, ki se interesirajo za veliko ljudstvo, ki gré že dolgo skozi krvavi revolucijski proces, ki bo v teku let temeljito preobrazil to po prebivalstvu največjo kontinentalno državo na svetu.

Illinoiska del. federacija ostane konservativna

Na konvenciji delavske federacije države Illinois, ki se je vršila sredi septembra v Springfieldu, ni bilo opažati progresivnih tendenc, dasi se je mela pečati z resolucijami, tikačih se vprašanja brezposelnosti, starostnega zavarovanja in podobnih socialnih problemov.

Razpravljala je tudi o prohibiciji in se izrekla za dovolitev lahkih vin in piva. Preko očitkov, da prihajajo unije pod oblast raketirjev, ni mogla iti. Eni so trdili, da so članki in vesti v listih o raketirstvu z unijami resnične, drugi pa so argumentirali, da so dnevniki, med njimi posebno Chicago Tribune obrnili pozornost takozvanemu raketirstvu v unijah zato, da jo odvrnejo od svojih raketirjev. Linglov slučaj e sam na sebi zadosten dokaz, da so listi s to boleznijo veliko bolj afektirani kakor pa unije.

Kot običajno, se je delegacija pečala tudi z indorsiranjem "delavskih prijateljev", katerih je pred volitvami toliko, da imajo delegatje in odborniki težkoče izbirati. To prijateljstvo neha z volitvami, in se prične znova z naslednjo kampanjo.

Fašistična justica

V Italiji ne smeš izreči tudi nedolžne šale na račun fašizma, kar vam lahko potrdi tisti italijanski trgovec, ki je mislil, da je malo šale s fašizmom dovoljeno. Pazen patriot ga je zatožil, in sodnik ga je obsodil na pet mesecev težkega dela in 500 lir globe.

Nazadovanje porok

V okraju Cook (Chicago) je bilo v prvih devetih mesecih tega leta 4,108 manj porok kakor lani. Vzrok—depresija.

RUSKO BLAGO NA SVETOVNEM TRGU

Kampanja proti Rusiji nastaja, ker je s svojimi produkti zopet postala občutna tekmovalka na svetovnem trgu.—Eksekutiranje sabotažnikov.

Sovjetska Rusija je poslednje tedne mnogo omenjana v svetovnem časopisju radi svojega izvoza in vsled svoje pšenice. Radi velike depresije je trg zanjo slab, Rusija pa je znižala cene pšenice in jo prodala ogromne količine, kakor trdijo tisti, ki iz tega kujejo kapital zoper Rusijo in njen izvoz. Najbolj je žitni trg prizadet vsled velikega števila brezposelnih. Če milijone delavcev nima zaslužka, tudi nimajo s čem kupovati kruha, vsaj ne v zadostni količini. Rusija ni postala sedaj prvič važen faktor na žitnem trgu. Imela je to mesto že pred vojno.

Razni kapitalistični interesi se boje navala tudi drugih ruskih produktov na svetovni trg, v slučaju, da se njen petletni načrt za industrializacijo uspešno izvede. Mnogo kapitala kujejo propagandisti iz eksekucij. Glasom časnih vesti so sovjetske oblasti vzele življenje 48 ekspertom in drugim, ki so bili obdolženi sabotažiranja živilske distribucije. Njihov namen je bil povzročiti živilsko krizo in s tem zadati udarec sovjetski vladi.

Poročila o Rusiji so še vedno konfuzna. Dejstvo je, da bo šla vzlic svojim velikim naporom še dolgo skozi težke čase rekonstrukcije.

Nemški fašistični papež brusi sekuro

Na sliki je Adolf Hitler, čigar fašistična stranka je postala pri prešlih volitvah druga najjačja stranka v Nemčiji. Adolf pravi, da ko pride na vlado, bo njegovo prvo delo odsekati nekaj socialističnih glav. Naravno, da ima Hitlerjev fašizem podporo nemškega kapitalizma, ki se bi rad na cenen način iznebil močnih socialističnih unij in seveda glav socialističnih voditeljev.

42,000 TRGOVIN V CHICAGU

V Chicagu je 42,000 trgovin, ki se pečajo s prodajo blaga na drobno. Pred petimi leti jih je bilo 38,000.

Glasovi iz Našega Gibanja

NAŠA KAMPANJSKA IZDAJA

VAŠ glas na volilni dan šteje edino tedaj, če ga oddaste v prilog SVOJH interesov. Glasovi delavcev, ki gredo kandidatom kapitalističnih strank, so PROČ VRZENI glasovi.

Vsakdo, ki se ZAVEDA da je delavec, bo v torek 4. novembra glasoval za socialistični program s tem, da bo glasoval za socialistične kandidate.

"PROLETAREC" propagira med delavstvom socialistični program in agitira za edine delavske kandidate, ki zaslužijo to definicijo. Širite ga! Izdaja Proletarca v četrtek 30. oktobra bo zadnja izdaja pred volitvami 4. novembra.

Posvečena bo AGITACIJI za socialistične kandidate v raznih državah. V svrhu, da bo naša agitacija med jugoslovanskim delavstvom uspešna, je potrebno, da se vsaj eno izdajo Proletarca v teku kampanje razširi v tisoče izvodih širom dežele. Uprava Proletarca je pripravljena prevzeti glavni del stroškov te agitacijske številke, naročniki pa plačajo za vsakih 50 IZVODOV le \$1.

Poslajte naročilo TAKOJ.

Zadostuje, ako napišete:

Upravi Proletarca: Prosim, pošljite mi 50 izvodov kampanjske številke Proletarca. V to svrhu Vam prilagam \$1. (Če želite naročiti več kot toliko, doplačate za vsakih 50 izvodov nadaljni dolar.)

Kdor more, naj pošlje malo vsoto v prid te kampanjske številke, z naročilom, da naj jo odpošljemo od tu v tiste kraje, od koder ne bomo dobili posebnih naročil.

Ce le mogoče—odzovite se temu apelu! In pošljite naročilo TAKOJ. Sodelujte v kampanji, da bodo delavski glasovi oddani socialističnim kandidatom!

RUSKI STRAH RAZBLINJEN

Na sliki je sovjetski trgovski urad v New Yorku, zvan Amtorg Trading Corporation, ki izvršuje vse trgovske posle med Zedinjenimi državami in Sovjetsko Rusijo. Nedavno je prodal na čikaški žitni borzi do 7.000.000 bušev pšenice, in ker je vsled svetovne krize ter milijonov brezposelnih zalogo žita težko prodati po za farmerje primerni ceni, je ameriški poljedelski tajnik Hyde zvalil krivdo za padec cen pšenice na sovjetsko Unijo. Krivda je seveda v sistemu, v svetovni ekonomski krizi, in največ v sistemu, ki omogoča, da spravijo profit špekulantje namesto tisti, ki žito pridelujejo. V preiskavah, ki so sledile obdobjem napram Rusiji pred kongresno komisijo, se je izkazalo, da ruski trgovski urad ni zagrešil ničesar s svojimi transakcijami, in isto so potrdili tudi borzni uradniki, vzlic temu so sovjetsko vlado za v bodoče izključili iz kupčijskega poslovanja na čikaški žitni borzi, da so tako "rešili" Hooverjevega poljedelskega tajnika pred preveliko blamažo. Na sliki spodaj na levi je Peter A. Bogdanov, načelnik Amtorga.

Konferenca Prosvetne matice o fašizmu

Na zborovanju klubov JSZ. in organizacij Prosvetne matice za severni Illinois in Wisconsin, se pridružuje civiliziranemu svetu in mednarodnemu delavstvu, ki ogorčeno protestira proti barbarski raznarodovalni politiki Italije v Primorju, s katero je spremenila nekdanji najkulturnejši del slovenskega naroda v pokopališče in pogorišče, nad katerim žaluje predvsem jugoslovanski narod tukaj in v stari domovini.

Ves civilizirani svet, posebno še zavedno delavstvo, organizirano v raznih delavskih in socialističnih strankah, obsoja fašizem, ki je spremenil Italijo v glavnišče, zatrl in uničil vse delavsko gibanje, pomoril, postal je ječe in izgnal v pregonstvo na pešene otoke sredozemskega morja vse svoje nasprotnike, katerim se ni posrečilo pobegniti iz Italije.

Civilizirani svet in zavedno delavstvo še posebno obsoja divjanje fašistične, po papežu blagoslovljene Italije v okupiranem ozemlju, predvsem v Primorju, kjer vlada podjarmljene Slovence in Hrvatje z ognjem in mečem ter ricinovem oljem. Obsoja grozodejstva fašističnega trinstva, ki je kulminiralo v umoru štirih slovenskih mladenčev v Trstu in ob sodilo večjo skupino slovenskih Primorcev v dolgoletne ječe rada so aktivno nasprotovali razdi "zločina", zapaden v tem, narodovalni in barbarski politiki papištskega fašizma v Primorju. Ta čin fašizma je bil v prvi vrsti preračunan napad na primorske Slovence, v drugi pa je člen v verigi provokacije Mussolinijeve in papeževe Italije, da provocira novo klanje v Evropi.

Zavedno delavstvo, organizirano v socialističnih strankah širom sveta, vidi v fašizmu, ki dviga glavo v raznih državah Evrope, največjo nevarnost vsem svojim organizacijam in pridobitvam, katere si je priborilo s težkimi boji v dolgih desetletjih. Zavedno delavstvo vidi v fašizmu v Italiji in drugih deželah ekstremno fazo slepega nacionalizma, največjo nevarnost, ki grozi zapletiti ljudstva vsega sveta v novo svetovno klanje.

Slovensko delavstvo, ki je po svojih krajevnih podpornih, političnih in prosvetnih organizacijah organizirano v Konferenci Prosvetne matice, se pridružuje velikim protestnim shodom proti zatiranju našega naroda na Primorskem. Vršil se bo v nedeljo 12. oktobra ob 3. popoldne. Govoril bodo v slovenskem in angleškem jeziku. Sklicatelj delavski odbor vabi na udeležbo vse Jugoslovane tu in v naših bližnjih krajih, Luzerne, Duryea, Miners Mills in Hanover. Pridite vsi, da pokažemo javnosti čut solidarnosti do zatiranih naših bratov na Primorskem.

O La Sallu in okolici

LaSalle, Ill. — Na prošli seji tukajšnjega kluba je bilo določeno, da pade vrsta name napisati dopis v Proletarca. Naj bo, poskusim. Mno gokrat sem začel, odnehal, spet začel in nehal, ter se zmisli na tisto pravilico o polju, ki je 29-krat poskušal preplezati zid, in ko je poskusil trideseti, se mu je posrečilo. Tako areto z dopisom sem imel tudi jaz, in evo, tu ga imate!

LaSalle je industrijsko mesto s približno 15.000 prebivalci, ki delajo (kadar delajo) v žrkovnah, premogovnikih, cementarnah, v tovarni za ure, v tovarni poljedelskih strojev, v pivovarni, livarnah, vsakovrstnih trgovinah, na treh koledvorih, doma itd. V dobrih časih malo zaslužijo, v slabih nič. Toliko kar se tiče delavcev.

V zinkovski je bil prejšnji mesec štrajk, kot je bilo že poročano v tem listu. Kompanija se je podala zahtevam delavcev, in ob dveh jutraj je podpisala pogodbo. Da s škebarijo ne bo nič, je M. & H. kompanija spoznala, ko je videla na stotine piketov noč in dan pri tovarni.

Kadar so delavci zastavali v prejšnjih časih, so bili nekaj časa doma, potem pa si poiskali delo drugje. Sedaj ga drugje ne dobe, pa se toliko bolj pobrigajo za stavko in zmago.

V tovarni za ure je bilo pred nekaj meseci zaposlenih tri tisoč ljudi, zdaj pa je polovica tega števila in še ti le deloma. Ravno tako je v ostalih tovarnah.

Slovinci v LaSallu smo ločeni v dva dela. Tiste, ki živijo na severni strani mesta, imenujemo "jamrovci", dasi te oznake ne slišijo radi, toda kaj se hoče! Tam pridelajo vsakovrstne tekočine, od šampanjaka skozi doli do regrova. Če greš k njim, se gotovo vrneš "panan" nazaj. Tiste, ki živijo v južnem delu mesta, imenujemo "purgerji". V tem delu (purgerskem) imamo Slovenski dom, vse cerkve, visoke šole itd.

Precej Slovinci živijo v Peru, ki je tik LaSalle, toda rajši v Peru nečejo biti ne "purgerji" ne "jamrovci".

Tri milje preko reke Illinois je naselbina Oglesby, kjer sta dve tovarni cementa. Precej naših rojakov dela v njih.

Slovinci na Oglesbyju so napredni in gostoljubni. Imajo več podpornih društev, nedavno pa so ustanovili še socialistični klub. Ustanovnega (je) stanika se je udeležilo tudi več članov iz članice lasallskega soc. kluba, med njimi tudi jaz. Moram pa omeniti, da sem bil poprej v "jamrovcih", in zato si lahko predstavljate, kakšen je bil moj položaj.

Veseli me je, ko sem videl tolikšen pomenb. Med drugimi je imel zelo pomemben govor s. Leo Zevnik, ki so ga vsi pazno poslušali. Tudi jaz sem imel nekaj na srcu in oglasil sem se, da bi imel "spič", toda kot ponavadi, povedal sem nič.

Kar bi bil razlozil, je to, da imajo kapitalistični interesi dobro razvit aparat za spijonazo, in da naj se valed tega delavci, ki so zaposleni v tovarnah, pazijo, kadar so v pomočnik z drugimi, katerih ne poznajo dobro. Kapitalisti so tukaj organizirani v Illinois Valley Manufacturers klubu. Svoj stat imajo v hotelu Koskaskia. Pred dvema leti so organizirali svoje predelavce (bosse) vseh tovarov v Illinois Valley v Foreman klub. Prostore imajo istotako v imenovanem hotelu. V tem klubu se formirani vežbojo za uduševanje radikalizma med delavci. Večkrat do industrijske sem večake v volnostu in agente provokatorje, da predavajo bossom, kako se udušuje radikalizem. Lansko leto je bil tukaj vladni vohun, ki je predaval v hotelu Koskaskia. Tudi jaz sem bil poslan, da ga slišim. In res, govoril je kakor iz zvočnega stroja o socialistih, komunistih in I. W. W. Vedel je za podrobnosti v vseh večjih stvarkah v tekstilni industriji. Bil je na socialističnih konvencijah. Zelo je udrihal po komunistih in sovjetskih Rusih. Vse radikalce je spravil v en koš. Potem je dajal instrukcije, kako se de-

lajsko gibanje prepreči. Naloga predelavca je, da gre del, da gre vedno med delavce in poslušaj kaj govore. Kadar ugotovi, da je ta ali ozi delavec radikalen in da svoje napore usiljuje drugim, naj takoj sporoči pisarni svoje kompanije, da takega delavca odslovi. Na ta način se reši deželo rdeče nevarnosti. Ni mu ni bilo ljubo, ker se delavci zadržujejo ne le na baseball, prizefight, cerkve itd., nego tudi kako je svet nastal, torej za evolucijo, socialne probleme itd. Jaz sem ga težko poslušal, a je dobro, da človek ve tudi kapitalistične trike.

Kapitalisti verujejo v organizacijo. Delavci, posnemajte jih. Koliko je vredna organizacija in solidarnost za vas, je pokazal zadnji štrajk v zinkovski.

Novemu klubu v Oglesbyju želim veliko uspeha. Ne le delavci, tudi trgovci naj se mu pridružijo. Saj so mali trgovci odvisni za svoje blagostanje od delavcev. Če imajo dobre plače in stalno delo, je to tudi trgovcem koristno. Interesi delavcev so torej interesi trgovcev, zato ni nič več kot prav, da delajo skupno za skupno blagostanje.

Kakih 12 milj od tu je naselbina De Pue. Edina tovarna je zinkovna. Slovinci je tu manj kakor na Oglesbyju, toda ponašajo se s lastnim narodnim domom, z dobrimi muzikanti in podpornimi društvi.

To naj o LaSallu in sosednjih naselbinah zadostuje.

Tudi nesreče se pogosto dogajajo. Nedavno je na Oglesbyju enemu delavcu v cementovni odrgalo glavo, kmalu po tistem se je v avtomobilski nesreči ubil en deček itd.

Omenim raj še, da priredi tukajšnji Gospodinski klub Slovenskega doma vinsko trgatve. Vabljeni smo na to priredbo seveda vsi Slovenci v LaSallu in okolici.—Poročevalec.

Konferenca v Moon Runu

obsoja napade na pokojnega Jožeta Zaverdnika

Konferenca JSZ za zapadno Pennsylvanijo, v kateri so soc. klubi in društva Prosvetne matice, je na svojem zborovanju dne 28. sept. 1930 v Moon Runu, Pa. sprejela sledečo protestno resolucijo z ozirom na napade na pokojnega Jožeta Zaverdnika, ki so bili nedavno priobčeni, kolikor je nam znano, v dveh slovenskih listih:

Zborovalci, zbrani v Moon Runu, smo ne samo člani JSZ, ampak v veliki večini tudi člani SNPJ. Zelo smo se čudili, ko smo videli, da se še vedno strupeno napada pokojnega Jožeta Zaverdnika, in to celo v listu, v katerem bi tak izliv sovraštva ne smel dobiti mesta.

Jožet Zaverdnik je bil bojevnik za delavske pravice, in bil je eden najemerničnejših graditeljev SNPJ. V nji je zastopal vedno delavska načela, in zato ima SNEJ. splošen sloves, da je to delavska organizacija ne samo po članstvu nego tudi po idejah.

Zborovalci na tej konferenci smo uverjeni, da je bilo njegovo delo za SNPJ. in za delavsko gibanje koristno, zato obsojamo vsako taktiko, ki hoče aktivnosti ter delo pokojnega Zaverdnika omalovažiti ali ga smatirati s pijanskimi napadi.

Apeliramo na tiste, ki delajo za enak program in za enako napredno in delavsko SNPJ., da ne dopuščajo, da se bi pokojnega Zaverdnika napadalo v listu jednote, za katero je veliko delal in dosegel.

Nadalje poudarjamo, da taki napadi škodujejo našemu delu in agitaciji in dejejo potuho ter pretvezo sovražnikom napreda ter jim dajejo priložnosti, da nas še bolj napadajo. Če hočemo v naselbinah boljše odnose, je potrebno, da se javnosti ne drezja z dopisi umazane vsebine proti zaslužnim rojakom, katerih ni več med živimi.

Anton Zornik, predsednik seje; Jacob Ambrozich, tajnik Konferenc; Louis Britz, zapisnikar.

ZAPISNIK SEJE EKSEKUTIVE J. S. Z.

DNE 5. SEPTEMBRA, 1930

Prisotni so F. Godina, F. A. Vider, John Olip, F. S. Tauchar, B. Novak, Fr. Zajt, tajnik Chas. Pogorelec, Fr. Margole, Angeline Tich, Anton Garden, John Rak in A. Miško. Predseduje Godina.

Zapisnik prejšnje seje odobren kot čitan. Zapisnik izredne seje z dne 20. avgusta istotako sprejet.

Tajnik poroča: Ker sem bil izven urada na agitacijski turi, bo moje poročilo o notranjem delu bolj kratko. Stanje članstva je približno na isti višini kot prošli mesec. Od kar je Millard banka tu spodaj zaprla vrata, je JSZ. prizadeta, ker je imela v nji svoj čekovni račun. Zveznega denarja je v banki \$671.95 v obeh fondih. Bančna uprava sicer zatrjuje, da ne bo izgubljenega ničesar, toda take obljube se ponavadi ne uresničujejo. Ako bo še o tvorjena prometu, odvisi, koliko bodo njeni lastniki uspešni v prizadevanjih za njeno reorganizacijo.

Na agitaciji v Clevelandu sem se mudil skoro 14 dni. Imeli smo dva sestanka članstva in somišljenikov v klubu št. 27 in enega v klubu št. 28 v Newburghu. Na povabilo sem govoril tudi na pikniku kluba št. 27 in "Zarje". Uspeh je bil dovoljen povsod.

V klubu št. 27 je bil v tem času organiziran ženski odsek, v katerega je na prvem sestanku pristopilo sedem žensk, na prvi redni seji tega odseka pa še osem.

V splošnem se v našem gibanju opaža več življenja. V "Zarji" (klubovem zboru) je sedaj okrog 40 pevcev in pevk.

Opazil sem, da ima v svojem boju proti onim, ki ji hočejo vzeti ime ter imovino, na svoji strani izredno mnogo občinstva. Njenega ter klubovega piknika se je udeležilo približno 700 ljudi. Na njemu je tudi za "Zarjo" vladalo veliko navdušenje. Njeni pevci in pevke so bili ob nastopih demonstrativno pozdravljeni, in somišljeniki so nabrali tudi precej prispevkov v njen obrambni fond.

V Pennsylvaniji sem govoril na pikniku naše konferenčne organizacije v Bridgevillu, in na slavnosti otvoritve doma druž. SNPJ. v Cuddy, ravno tako na slavnosti desetletnice druž. SNPJ. v Library. Vse te priredbe beležijo dober moralen uspeh tudi za naše gibanje.

V splošnem dobi človek povsod vtis, da je sentiment za JSZ. in njeno glasilo zelo ugoden, in nedvomno bi beležili precejšen napredek v članstvu in v številu naročnikov, da ni toliko našega ljudstva prizadetega vsled brezposelnosti.

V več krajih so možnosti za ustanovitev kluba, npr. na Midwayju, Pa., kjer se zanj interesira tudi več mlajših ljudi. Na sestanku za ustanovitev mladinskega odseka v klubu št. 5, Conemaugh, je dne 17. avgusta pristopilo osem fantov in deklet. Par jih je pristopilo v klub tudi v Collinwoodu, O.

Poročilo tajnika se sprejme na znanje.

Prosvetna matica: V fond Prosvetne matice so od prošle seje poslane prispevke še sledeča društva in klubi: druž. št. 16 SNPJ. in klub št. 37 JSZ.,

oba v Milwaukee, Wis.; druž. št. 4 SDZ., Newburgh, O.; št. 87 SNPJ., Herminie, Pa.

Prosvetna matica je v pogledu dramatike itd. v prošlem mesecu sodelovala s sledečimi: "Soča", Strabane; John Goršek, Springfield; Richard Spaček, Kansas City; John Lipovsh, St. Louis, Mo.; "Svoboda", Detroit; Albert Hrast, Milwaukee.

Kjer so označeni posamezniki, so se obrnili na to ustanovo bodisi za igre, vloge itd., v imenu društev ali klubov.

Poročilo se sprejme.

Sledi razprava o delu in akciji za našo agitacijo med srbohrvatskim delavstvom. Omenjeno je, da je bil Peter Kotočev na zboru J. P. S., kjer je dobil besedo in govoril o važnosti in potrebi skupnega delovanja.

Garden omenja sedanji obrambni boj "Zarje" v Clevelandu in priporoča, da se v slučaju potrebe podvzame akcija za zbiranje prispevkov v njen obrambni fond. Po razpravi sklenjeno, da se tajnika pooblašča sodelovati s klubom št. 27 v slučaju, da podvzame akcijo za zbiranje obrambnega fonda.

Zajt pravi, da so na to sejo pozvani tudi člani upravnega odbora Proletarca in želi, da se sejo eksekutive zaključi, da bo mogel potem upravni odbor skleniti svoje delo. Zajtjuček seje.

Seje ženskega odseka

Cleveland, O. — Seja ženskega odseka kluba št. 27 se vrše vsak prvi torek v mesecu ob 8. zvečer v klubovih prostorih v S. N. D. Soderice, udeležujejo se jih redno. Agitirajte med prijateljicami, da pristopijo v našo organizacijo. — Anna Pengov.

Collinwood, O. Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice
v nedeljo 26. oktobra v Slovenskem delavskem domu.

Klubi in društva, ako še niste, izvolite zastopnike!

Na zborovanje so dobrodošli vsi člani in somišljeniki.

"KONEC POTI"
V NEDELJO 26. OKTOBRA
v dvorani ČSPS.,
CHICAGO, ILL.

Vstopnice v predprodaji 75c, pri blagajni \$1.

Dobite jih pri tajniku kluba št. 1 Petru Berniku, pri članih in članicah, ali pa v uradu "Proletarca".

BOJ FAŠIZMU VSEH DEŽEL IN NARODOV!

Izjava eksekutive Jugoslovanske socialistične zveze v Ameriki

Štirikratni oficijelni umor, ki ga je izvršila fašistična Italija 6. septembra t. l. nad slovenskimi protifašističnimi bojovníki v Trstu, je zabolil vse napredno misleče ljudi v Ameriki kakor v Evropi, ki se zavedajo nevarnosti in škodljivosti fašistične epidemije. Zabolil je napredne italijanske delavce prav tako, kakor jugoslovanske, kar pričajo žgoči protesti vodilnih italijanskih socialistov v priganstvu. Vsakdo, ki pošteno misli in človeško čuti, mora z upravičenim gnevom obsoditi ta najhujši in barbari čin italijanskega fašizma poleg dolge vrste drugih hudodelstev, ki jih ima na svoji vesti.

Gnev obsojanja pa mora imeti svoje meje, drugače se obsodba sama ubije in več škodi kot koristi obsojalcu in njegovi stvari. Srce samo ne sme govoriti, ker srce — gola čustva — ne pozna nobenih mej in se rado blamira. Govoriti in delati mora predvsem in vselej trezen razum, katerega vodi zdrav princip.

Z drugimi besedami: vsaka akcija, ki hoče opozoriti svet na barbarstva italijanskega fašizma in jih pobijati, mora biti naperjena predvsem proti bistvu fašizma in ne samo proti njegovim posameznim in osamljenim zločinom. Voditelji vsake take akcije morajo poznati dejstva, kakršna so, in voditi jih mora praktičen cilj. Skratka: voditelji boja proti fašizmu morajo vedeti, kaj je in kaj hoče fašizem — in vedeti morajo kaj hočejo oni in kako bodo to dosegli.

Fašizem je v bistvu skrajni nacionalizem, ki ni nov. Nova je le oblika, ki se je skotila takoj po vojni, ko je kapitalistične in druge reakcionarne sile v Evropi prešle strah pred socialno revolucijo. Trepetajoča reakcija se je naslonila nanj in ga neguje kot svojega čuvaja. Fašizem je boleha spaka nacionalnega kapitalizma, ki vara ljudstvo s sanjami bratstva med kapitalisti in delavci, izkoriščevalci in izkoriščanimi, obenem pa opaja nerazsodne mase z vojnim navdušenjem v svojo nacionalno slavo, veličino in ekspanzije. Reakcija vseh vrst vidi v fašizmu svojo zadnjo zaščito.

To je eno dejstvo. Drugo je, da fašizem ni doma samo v Italiji. Tam se je najprej izoblikoval in si prisvojil oblast; tam je bil strah pred revolucijo delavstva največji in strah je postal divje meso. Fašizem se pojavlja in sili v oblast — pod različnimi imeni in z različnimi ambicijami na površju, toda v bistvu do pičice enak italijanskemu — v vseh deželah, kjerkoli se delavski razred močno giblje. Povsod brenka na nacionalno struno in povsod se drži domača reakcija za krajce njegove črne srajce. To vidimo v Nemčiji, Avstriji in drugih deželah. Povsod vidimo, kako fašizem naskakuje delavske organizacije in ubija delavce, podžiga zverske strasti in pomaga izkoriščevalcem ljudstva.

Kdor je torej iskren, odkritosrčen, pošten, pravičen, demokratičen in svobodoljuben, mora enako obsoditi početja fašistov v vseh deželah, ne samo v Italiji! Mora obsoditi divje meso nacionalizma sploh na vseh narodih, tudi na svojem!

Fašisti so tudi med Jugoslavlani, ki na svoj način uganjajo razne podlosti in predejo

zločinske intrige. (Tudi na Primorskem so slovenski fašisti, ki pomagajo zatirati svoje lastne rojake!) Jugoslovanski fašisti niso nič boljši od italijanskih, čeprav sovražijo zadnje. Dokler so italijanski fašisti bestialno mučili in morili italijanske zavedne delavce in njihove voditelje (Matteotti), niso jugoslovanski fašisti nič protestirali, še celo hvalili so jih. Fašizem zatira Italijane kakor Jugoslavlane, ki se ne strinjajo z njimi in katerih ne more ustrahovati — in kdor vidi zatiranje samo v enem slučaju, noče pa videti zatiranja v drugem ali ga celo odobrava, ni na pravice protestirati!

Fašizem se ne pobija s fašizmom. Fašisti vseh narodov so že pokazali, da bi ne bili nič boljši od Mussolinijevih hlapcev, če bi imeli moč in oblast. Jugoslovanski fašisti bi streljali italijanske delavce v hrbet in trebuh — kot so streljali slovenske v Trbovljah. Kavs med fašisti raznih dežel ni nič drugega, kakor blazna ambicija, da se zamenja fašistična diktatura ene nacionalne barve z diktaturo druge.

Fašizem se tudi ne pobija z resolucijami, ki so polne sentimentalnih fraz in šovinističnih vzklikov. Tudi agel na ameriško javno mnenje ne bo pomagal. Ameriško javno mnenje usmerjajo finančni magnati, ki dajejo posojila fašistični Italiji in katerih interesi zahtevajo, da žive v miru z Mussolinijem in njegovim okrvavljenim režimom.

Fašizem se zruši pod valom mednarodnega delavskega gibanja, ki ga vodijo socialistično orientirane delavske stranke vseh dežel. To gibanje je največji sovražnik fašizma, kajti edino v socializmu je garancija najširše demokracije in svobode za vsa ljudstva.

Naloga zavednih delavcev vsake dežele je, da pobijajo reakcijo svoje dežele, kjer so. Smrti udarec italijanskemu fašizmu morejo zadati le italijanski delavci. Delavci drugih dežel jim lahko pomagajo — in morajo pomagati po svojih močeh — toda najtežji del akcije mora odpasti na Italijane same.

Eksekutiva Jugoslovanske socialistične zveze opozarja člane in ostale jugoslovanske delavce v Ameriki, ki lahko samostojno mislijo, na ta dejstva in jih svari, naj se ne puste zavajati in slepiti po elementih, ki izrabljajo posamezne slučaje — kot zdaj tržaške dogodke — ki njim prijaajo, za napeljevanje vode na svoje politične in biznisne mline.

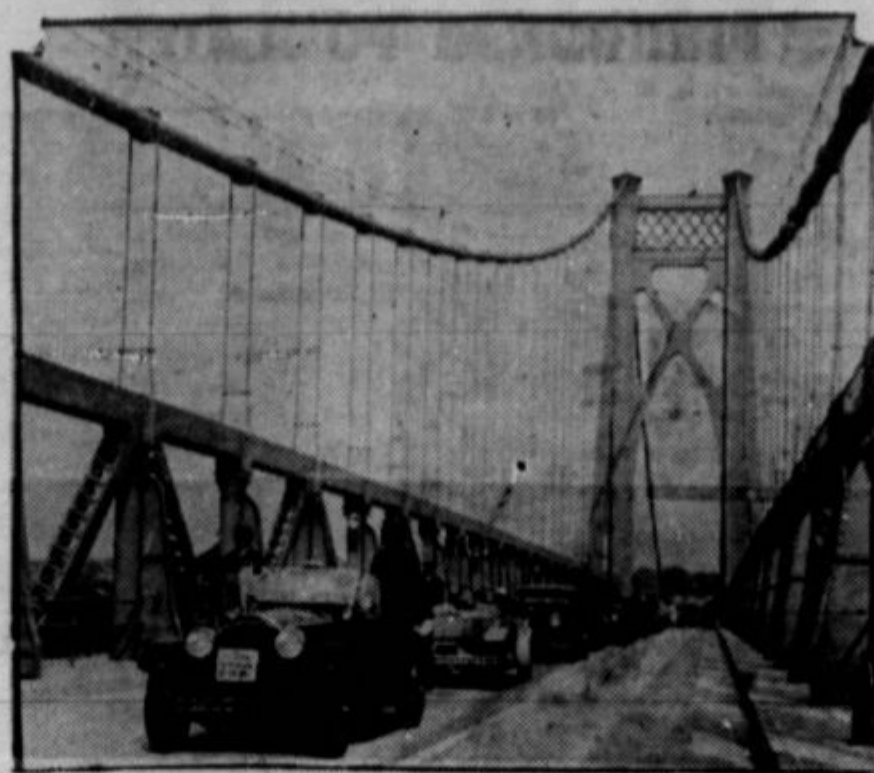
Eksekutiva priporoča članom in somišljenikom, naj se udeležijo protestnih shodov, kjerkoli je priložnost in kjer jim je zajamčena svoboda govora, naker naj poudarjajo naše stališče in pobijajo šovinistične nakane raznih jugofašističnih agentov, ki kujejo kapital iz zločinov italijanskih fašistov. Med našim delavstvom v Ameriki ne sme biti fašističnih napetosti, ki mu najmanj koristijo.

Boj fašizmu vseh dežel in narodov!

Naprej za demokratični socializem, ki je edino zdravilo zoper divje meso fašizma na telesu narodov!

EKSEKUTIVA JUGOSLOVANSKE
SOCIALISTIČNE ZVEZE.

MOST, KI STANE BLIZU \$6,000,000

Nedavno je bil odprt v Poughkeepsie v New Yorku novi most preko reke Hudson, ki stane \$5,890,000. Gradili so ga štiri leta.

agitatorjem, v katerem se nanje apelira, da list toliko bolj razširijo, ker treba je, da mu dobimo do dva tisoč dolarjev na leto več dohodkov kot jih je imel.

Kjer in kadar mogoče, spomnite se ga s prispevki listu v podporo. Organizacije, ki so v stanu svoje priredbe oglašati v listih, naj to stori tudi v Proletarcu.

Na naslov klubov, ki so postali zadnje leto neaktivni: Obnovite zopet svoje delovanje! Časi so resni, iz socialistično gibanje vas potrebuje. Ako želite pri obnovitvenih akcijah kje to okoli mojega sodelovanja, mi sporočite. Npr. naselbina Maynard! rojditelj tudi vsi v akcijo. Pošljite zastopnike na prihodnjo konferenco, ki se bo vršila enkrat januarja prihodnje leto.

Joseph Snay.

O protestnem shodu v Chicagu

(Ta dopis, ki je drugi del poročila o protestnem shodu v Chicagu, je bil odučen do zdaj radi obilice drugih ljudskih dopisov.)

Chicago, Ill. — Dvorana Sokol Chicago na S. Kedzie Ave., ki ima prostora za okrog 1,200 ljudi, je bila na protestnem shodu proti fašističnemu umoru štiri slovencev v Trstu spodaj polna in tudi na galeriji je bilo kakih 80 ljudi, vseh skupaj okrog 800. Vrtil se je 21. sept. Slovenec, ki je bil precej, toda večina me ni poznala. Veliko je bilo Srbov in Hrvatov ter tudi precej Čehov. Videlo se je, da so izmed Slovencev prišli največ iz slovenske faze, ki je s svojimi funkcijami pomagala sklicati shod. Napredne organizacije niso bile povabljene na sodelovanje. Imena govornikov so bila navedena že v prvem poročilu. Predsednik shoda je naglašal, da fašistična vlada preganja in zapira jugoslovanske učitelje in duhovnike in v potrditev tega navajal številke. Res je, da fašistična vlada slovenskih duhovnikov ne preganja, zato ker so duhovniki, ampak le če deluje za jugoslovanski nacionalizem. V Italiji ni bilo po zedinjenju italijanskih provinc in strmoglavljenju papežev države pred dobrimi 50 leti razmerje med cerkvijo in državo nikoli prijateljsko, je pa iskreno prijateljsko sedaj po Mussolinijevi zaslugi. Fašizem in cerkev v Italiji delata skupno in sporazumno. Tega niso hoteli povedati na shodu.

Predsednik shoda v svojem govoru ni s ničemer pokazal, da obsoja fašizem z načelnega stališča, pač pa, da obsoja italijanske fašiste zato, ker preganjajo jugoslovanske vladne svoje politične in ekonomske taktike. Za njim je govoril dr. Biankini o gibanju za združenje jugoslovanskih krajev in o mirovnih pogodbah, ki so dale velik del jugoslovanskega ozemlja Italiji. Govoril je o tem celo uro, avdienta pa ni bila taka, ki je vajuena poslušati dolge monotone govore, zato je postala zelo nemirna. Govoril je mnogo o Wilsonu, kazal njegovo mejno črto med Italijo in Jugoslavijo, citiral mirovne pogoje itd. Rojak, ki je sedel tek mene, je pri tem govoru zaspa, dasi se je pripravil pisati beležke. Svrtnik mu je padel iz rok.

Za njim je bil predstavljen V. Cinkar, ki je dejal, da govori v imenu vsega slovenskega delavstva. Izvajal je, da ima to pravico, ker je SNPJ največja slov. organizacija, in ker je SNPJ sprejela resolucijo, ki obsoja fašizem ne le v Italiji, nego v vseh deželah, kjer se pojavi. Izražal se je nepoplačljivo tudi o diktaturi v Jugoslaviji. Cinkar je bil razen urednika Spravedlnosti Minberger edini, ki je fašizem obsojal z načelnega stališča. Drugi govorniki so bili v glavnem nacionalisti, voditelji shoda pa poleg tega še propagandisti sedanjega režima v Jugoslaviji.

Ko je bil predstavljen Bazdaric, je dejal, da govori v imenu HBZ (on je član njenega glavnega porotnega odbora), nego kot sokola. Ker Hrvatje smatrajo diktaturo v Jugoslaviji za diktaturo Srbov proti Hrvatom, jo je obsajal, a ne toliko, da je rešimove motilo. V ostalem je obsojal fašistični teror na Primorskem in Italiji.

Za Bazdaricem je nastopil M. B. Mihajlovič, predsednik Sprakog Na-

rodnog Saveza. Bil je kratek. V imenu "milijon baježetov" je izjavil, da so pripravljeni na spopad s fašistično Italijo. Govoril je militaristično in ševal na vojno.

Zastopnik KSKJ je govoril o učenih nadah, ki so jih pričakovali od rezultata svetovne vojne, kajti namsto-demokracije in osvoboditve je 600,000 naših ljudi pod Italijo, kjer jim fašizem uničuje domove, cerkve in preganja duhovne. Kajpada je protestiral tudi on, ali mislim, da bi več izdalo, če bi jugoslovanski katoličani skušali vplivati na papeža, naj svojega zaveznika Mussolinija omehča, da bo odnehal v terorju.

Profesor Preveden je imel daljši angleški govor, katerega je čital sede. Navajal je razne podatke in jih komentiral. Ker ni orator, ni napravil dobrega vtisa, dasi je njegov govor lahko stvaren.

Opisal bi govore ostalih, ali prostor ne dopušča, in vrh tega ne bi mogel iz njih navesti ničesar važnega. P. o. testno resolucijo v angleščini je pričel predsednik shoda. Zatem so priveli na oder siega srbskega naboja Lovića, ki ima polna prsa medalij ter križcev, katere mu je dala Srbija, potem Jugoslavija in carska Rusija tekom vojne. Bil je seveda za boljši efekt v uniformi. Videlo se je takoj, da je treniran orator. Slavil je kralja Aleksandra in trdil, da je ni boljše dinastije od Karadžorčevićev. Zel je posebno med Srbi precej odobravanja in ni manjkalo tudi živo-klicev v počast Aleksandra.

Anton Vičič.

Socialistične aktivnosti v zapadni Penni

Hermine, Pa. — Okraji (counties) Allegheny, Washington in Westmoreland niso prekinili s socialističnimi aktivnostmi niti med vojno in v kritičnih povojnih časih, ko so skoro do celice uničeno socialistično stranke redali še ljudi frakcijski boji. K temu ohranjenju socialistične organizacije ter ideologije v tistih dneh pa do danes gre mnogo zasluge zavednemu slovenskemu delavstvu v zapadni Penni; ali tudi slovensko delavstvo ne bi bilo prežeto z razredno vzgojo, če ne bi imelo dveh dobrih listov, ki ne služita privatnim interesom — in ta lista sta Proletarec in Prosveta.

Dne 28. sept. je imela v Moor Runu, Pa., zborovanje Konferenca JSZ za zapadno Penno. Udeležba je bila res številna in reprezentativna. Izvršila je mnogo koristnega dela. Med drugim je sprejela resolucijo, s katero obsoja napade na pokojnega Jožeta Zavertnika. Čemu se dotičniki ne zgražajo nad portreti mogotcev, ki vise v raznih uradih, dvoranah, v galerijah slik, pisarnah korporacij itd.? Morda zato ne, ker imajo dotičniki več zaslug za delavce? Zlastno je, da se dobi še toliko s slepoto udarjenih ljudi. Dotični rojaki, ki so na tako nizkokoten način pokazali svoj srd, ne delajo sramoto samo sebi, nego vsemu narodu. Saj ni potrebno, da se bi morali strinjati z nami, toda bodite v kritiki vsaj dostojni in stvarni.

Mar ne vidite in ne čutite krivic, ki jih prizadeva delavskemu ljudstvu kapitalistični razred? Ali ne bi bilo bolj pametno, da se bi tudi vi pridružili zavednemu delavstvu ter pomagali v borbi proti krivicam, namesto da blatite poštene delavske voditelje?

Sedaj smo v volilni kampanji. Vaša delavce, ki mu je na tem, da se sedaj razmere predurajo njemu v prid, bo agital z vsemi močmi za socialistični program in socialistične kandidate. Naši shodi so vsi dobro obiskani. Delavstvo je začelo spoznavati, da dela napako, ker oddaja svoje glasove kandidatom, katere mu odbirajo kapitalisti.

Dne 12. oktobra ob 6:30 zvečer bo govoril v Pittsburghu v International Socialist liceju na 805 James St. N. S. sodrug Stump, socialistični župan mesta Reading.

V Pitt teatru na Penn Ave. (Pittsburgh) bo socialistična stranka obdržala velike shode štiri nedelje zaporedoma. Prično se 12. oktobra ob 2:30 pop. Na prvu bo govoril župan Stump. Dne 25. okt. zvečer bo govoril v Greensburgu v Odd Fellows dvorani na Otterman St. socialistični kandidat za guvernerja James H. Maurer, drugi dan 26. okt. pa v Pittsburghu. Na radio bodo imeli oziroma so jih nekaj že imeli govore Lilith Wilson, dne 10. oktobra bo govoril Darlington Hopes, dne 17. okt. Henry Stump, 24. okt. Wm. Van Essen, in 31. oktobra James H. Maurer. Pazite na radio naznanila za točno uro teh govorov v New Leadru.

Ako dobe socialistični kandidati meseca novembra mnogo glasov, bodo kapitalisti razumeli znamenje, ter ne bodo tako skopi s koncesijami.

Vsak socialistični glas pomeni protest proti sedanji razmeram, iz čim hujši bo ta protest, toliko več nam bo pripravil sovražnik popuščati, mi pa se bomo med tem pripravljali za nadaljne zmage.

Teleano suženjstvo je bilo odpravljeno pred 70 leti. Čemu ne bi mogli odpraviti tudi mezdno suženjstvo, ki spravlja stotisočere delavce v največjo bedo, in tisoče v boleznih vied napornega dela ter nezadostne hrane? Ali je pošteno, da kompanije lahko znižujejo delavcem plačo po mili volji, in da nima delavec v tovarni ali rovu, kjer dela, nobene besede? Njegova edina naloga je garati, poslušati in ubogati. L. 1776 so se ameriški kolonisti uprli angleškemu kralju, češ, nobenih davkov ne plačamo, če ne dobimo reprezentacije. Kralj njihovih groženj ni vzel posebnega resnim, kolonisti pa so se odločili priboriti si reprezentacijo, in v teh prizadevanjih jim je uspelo poraziti angleške čete in nastalo so Zedinjene države.

Ali je prav, da delavci samo plačujejo davke (četudi večina indirektno, npr. na blago in drugo, kar kupujejo), v zbornicah so pa brez zastopstva? Izvajamo si reprezentacijo, kakor so si jo kolonisti L. 1776.

Ne bodimo kakor slon, ki ga vzle njegovi velikosti lahko vodi 12-letni deček in ga vara kolikor ga hoče. Ker pomeni delavski razred večino, naj se tega zave ter se organizira in nauči vladati, da postane sam gospodar svoje usode. Naprej do zmage! Anton Zornik.

"PIONEER" ŠT. 559 S. N. P. J. CHICAGO, ILL.

vas vabi na svojo

JESENSKO VESELICO

v soboto 11. oktobra

v dverano Sokol Havliček Tyrš

2619 S. LAWDALE AVE.

Vstopnina v predprodaji 50c, pri blagajni 75c.

ZAČETEK OB 8. ZVEČER.

Frank's Original Night Owls Orkester.

Nagrade za najboljše plesalce valčka.

KLUB ŠT. 45 J. S. Z.

Waukegan, Ill.

vabi občinstvo na svojo jesensko prireditev z bogatim programom.

Vrši se v nedeljo 12. okt. v Slov. nar. domu.

VSTOPNINA 50c

PRIČETEK OB 2. POP.

SPORED:

1. "Snubaci", dramski prizori iz narodnih pesmi, priredila V. Vodopivec in J. Berlizz. Na glasovir spremlja P. Šifer.
2. "Proletarci", A. P. Krasna, deklamira Vinko Pink
3. Govori s. Joško Oven iz Chicage.

SECOND PART

"What Price Coal". A play in one act, dedicated to the twenty-five hundred coal miners that are needlessly killed in the coal mines of America every year.

Po programu ples in prosta zabava.

Za ples igra Jack Nagode's Trio.

ODBOR.

Razveselite svoje in prijatelje v stari domovini z vašim posetom v praznikih.

POSEBNI BOŽIČNI IZLET V JUGOSLAVIJO

na divnem Cunardovem parobrodu

AQUITANIA, ki odpluje iz NEW YORKA V CHERBOURG

v sredo 3. decembra

pod osebnim vodstvom gosp. M. EKEROVIČA iz newyorškega urada Cunard Linije, ki je dobro znan našim potnikom; skrbel bo za vso udobnost izletnikov in jih rešil vseh potniških skrbi. Obilo zabave, udobne kabine in dobra domača hrana na parniku.

Poskrbite si rezervacijo takoj. Obrnite se na našega lokalnega zastopnika, ali pa na

CUNARD LINE 346 No. Michigan Ave., CHICAGO, ILL.

"Za varnost vašega denarja si kupite Cunard Traveller's Zek."

Bridgeportske vesti

Bridgeport, O. — Priredba pevskega zbora "Naprej", ki je odšel kluba št. 11 JSZ, dne 27. sept. je povoljno uspeša. Pevec iz začetnikov v zboru so svojo nalogo zadovoljivo izvršili. To je pokazal tudi aplavz občinstva.

O položaju, agitaciji in naših dolžnostih v delavskem gibanju je govoril v angleškem jeziku John Kutich iz Canonsburga. Njegova izvajanja so bila jako dobra. Navzoče je bilo tudi precej mladine.

Zbor iz klub lahko gledata s popolnim zaupanjem v bodočnost. Oba imata mnogo iskrenih prijateljev. John Rebol in njegova soproga vedno kaj pomagata. V prid te priredbe je prispevala kek, ki je prinesel zboru \$2. Jakob Tomich mu je prispeval \$2. Hvala vsem, ki so pripomogli k uspehu med tujimi tudi prodajalcem vstopnic v sosednjih naselbinah.

Na priredbi smo čuli od mnogih, da se tako neprijetno že dolgo niso zabavali. Ljudstvo je bilo res dobro razpoloženo. Klub in zbor sta ob tej priložnosti dobila novih moči za sodelovanje.

Klub in zbor žanjeta priznanje. Čemu tudi ne, saj delata z najboljšimi nameni. Zbor poučuje Fr. Matko, ki je dober pevovodja. Posebno ga veseli, da se zboru pridružuje tudi mladina. Že dva meseca poučuje brezplačno.

Somisljeniki so vabljeni v klub. Bori se proti krivicam in za novo uredbo. Čimdalje bo, več bo zalego njegovo delo. Morda je v njemu kaj takega, kar temu ali onemu ne ugaja. Pristopite, povejte, pridužite kar se vam zdi prav in potrebno. Samo da bo odgovarjalo socialističnim načelom, pa bo prav.

Kogar veseli petje, naj postane aktiven član klubovega zbora. Boste

dobrodošli, kajti imez "Napreja" je, da postane eden najboljših slovenskih pevskih zborov v tej deželi.

Prošla konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice na Blaine je izvolila poseben odbor v svrhu dogovarjanja z Belmont County politično ligo v svrhu skupne liste kandidatov pod socialistično označbo pri volitvah l. 1932. Ta organizacija bo imela svojo sejo 26. oktobra ob 7. zvečer v Češki dvorani na stop 19. Udeležimo se je in delujemo takšno za zblizanje in končno združenje pod okriljem socialistične stranke.

Pred par tedni se je ustanovila pokojanka reorganizirane UMW na Blaine. Vanjo je pristopilo precej naših sodrugov. Naša konferenca dne 24. avgusta torej tudi v tem oziru ni bila zastopni. Jaz bi gotovo bil član te organizacije, ko bi delal v rovu. Morda pristopim vseno, samo da bom mogel sodelovati z njo toliko bolj. Tudi dokler nisem direktor njen član, bom zanjo agitiral kakor dozdaj. Upoštevati pa treba, da povsod in ob vsakem času ne moremo biti. Sem z dušo in srcem z reorganizirano UMW in kolikor mogoče, storim in agitaciji za njen napred.

Čuje se, da bo klub št. 2 JSZ na Glencoe, O., priredil slavnost 25-letnice klubovega obstanka. Če se definitivno odločijo, se bo vršila menda 15. novembra. Upam, da redke prilike za obhajanje take slavnosti ne izpuste, in da svoj sklep objavijo. Nedvomno bi posejli naše člane in članice na Glencoe zavedni delavci iz vseh naselbin tega kraja. Klub št. 2 je razen kluba št. 1 v Chicagu

edini, ki ima za seboj 25 let aktivnega delovanja. Kot tajnik Konferenčne organizacije tega okraja vabim občinstvo, da pride na slavnost kluba št. 2 na Glencoe v čimvečjem številu, sodrugi na Glencoe pa naj sporoče v listu podrobnosti ter datum, na ko se rega bodo praznovali redki jubilej svoje organizacije.

Se malo manj kot tri mesece imamo časa, da dopolnimo kvoto tri tisoč naročnin od strani agitatorjev Proletarcu. S 31. decembrom letos do polni Proletarec petindvajseto leto svojega izhajanja in stopi v šestindvajseto. Njegov jubilej praznujemo vse leto in rekli smo, da mu poklonimo darilo tri tisoč naročnin. Dosedaj smo jih dobili agitatorji nad tisoč celoletnih. Do kvote še mnogo manjka. Če je dosežemo, bo to pomenilo velik uspeh v kampanji za razširjenje Proletarca. Ako je dosežemo le dobro polovico, bo narastek števila naročnikov majhen. Sodrugi agitatorji ter agitatorice, odločite se porabiti te tedne za čimvečjo agitacijo. Res, ljudje se izgovarjajo na slabe čase, ali liste vseno naročajo, razen seveda tistih brezposelnih, ki absolutno ne morejo.

Nobenega oporekanja ni dejstvo, da je Proletarec izbora list, vreden, da ga čita vsakdo, ki zna slovensko ali angleško. Da, angleška stran Proletarca sama je vredna naročnine \$3 na leto. List je tudi dobro ilustriran; ima v vsaki številki povprečno šest do devet slik z dobrimi besedilom. Dela je s Proletarcem veliko ne le v uredništvu in upravnistvu, nego tudi v tiskarni. Kot ste dobili sporočilo, mu je tiskarna od 1. avgusta naprej podarila tisk \$20 na teden več, precej več mora plačati tudi za slike, in kadar ima radi pomanjkanja prostora več gradiva z drobnim tiskom, je treba plačati za vsako kolono takega več dela in dolar več, ker ima starvec tisk. Tako pojansi cirkular

4

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba,

Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

NAROČNINA za Zedinjene države in Kanado za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. — Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vai rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za prihoditev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906.

Editor Frank Zeitz

Business Manager Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., Chicago, Ill.

Telephone: Rockwell 2864.

546

"Glava za glavo"

"Zob za zob, glava za glavo, kri za kri", je geslo barbarizma v človeku, ki ga je teplo v prošlosti in ga tepe danes. V nobenem slučaju v širšem pomenu besede ne znači to geslo, da gre res glava za glavo, ampak da jačji izmed onih, ki propagirajo in izvršujejo to načelo, jemljejo glave šibkejših. Ali drugače povedano: Geslo "glava za glavo, zob za zob, kri za kri" pomeni TI ali JAZ, eden MORA s poti! In tisti, ki podleže, da dostikrat glavo in vse drugo, nikoli pa ne "glavo za glavo", razen seveda v slučajih pretepev med posamezniki, katerih tu nimamo v mislih.

Civilizacija, kakor si jo zamišlja razumen človek človeških svojstev, zametava barbarška gesla, zametava sredstva tiranstva in krvoželjnosti in hoče družbo, v kateri bo človek SVOBODEN človek.

Vsem je še v spominu svetovno klanje, v katerem se je šlo "glava za glavo", in resnično je bilo izgubljenih milijone glav — čemu? Le ljudstva, ki so imela višje cilje v programu nove civilizacije, se lahko tolažijo, da krivotilji ni bilo povsem zamanj, kajti zrušilo se je mnogo starega in ohromelega, na razvalinah pa nastajajo nove tvorbe, katere vodijo v uredbu pravice za vse.

Res je, da "kdor se z mečem bojuje, je navadno s mečem pokončen". Res je tudi, da se silo porazi s še večjo silo — ampak sila ni samo v steletu, v bajonetu, v granatah in ricinovem olju. Na svetu so razen teh še jačje sile, in te oblikujejo njegov razvoj, te ga pomikajo dalje v civilizacijo, ki bo vredna človeka in on nje.

Gromovite dramatične besede in grožnje na varnem shodu pred prijateljsko audijenco so kakor para, ki vsled čezmernega pritiska avtomatično uhaja skozi varnostni ventil. Človeku odleže, ako da duška svojim čustvom.

Simpatije sveta more dobiti vsaka velika stvar, ki ima na svoji strani pravičnost, in če je temu tako, tedaj propaganda proti krivici ne rabi klicev "kri za kri", pač pa miselnosti in veliko apeliranja na razum.

Marsikdo, ki v tiranstvu občuti mnogo hudega, bi rad s hudim vračal. Podoben je tisti temu delavcu, ki si želi postati priganjač, zato da bo priganjal, kakor so prej drugi njega. Toda položaja v delavnici to ne spremeni, le vloge se menjajo. Mi pa hočemo sistem, v katerem ne bo več odra za take igre, ki povzročajo človeku duševno in fizično trpljenje. Mi hočemo uredbo, v kateri ne bo tiranov, ne zatiranih! Naš cilj je človeška družba, v kateri bo tisočletno geslo "glava za glavo" izgubilo vso svojo veljavo.

Odklanjanje "titelnov"

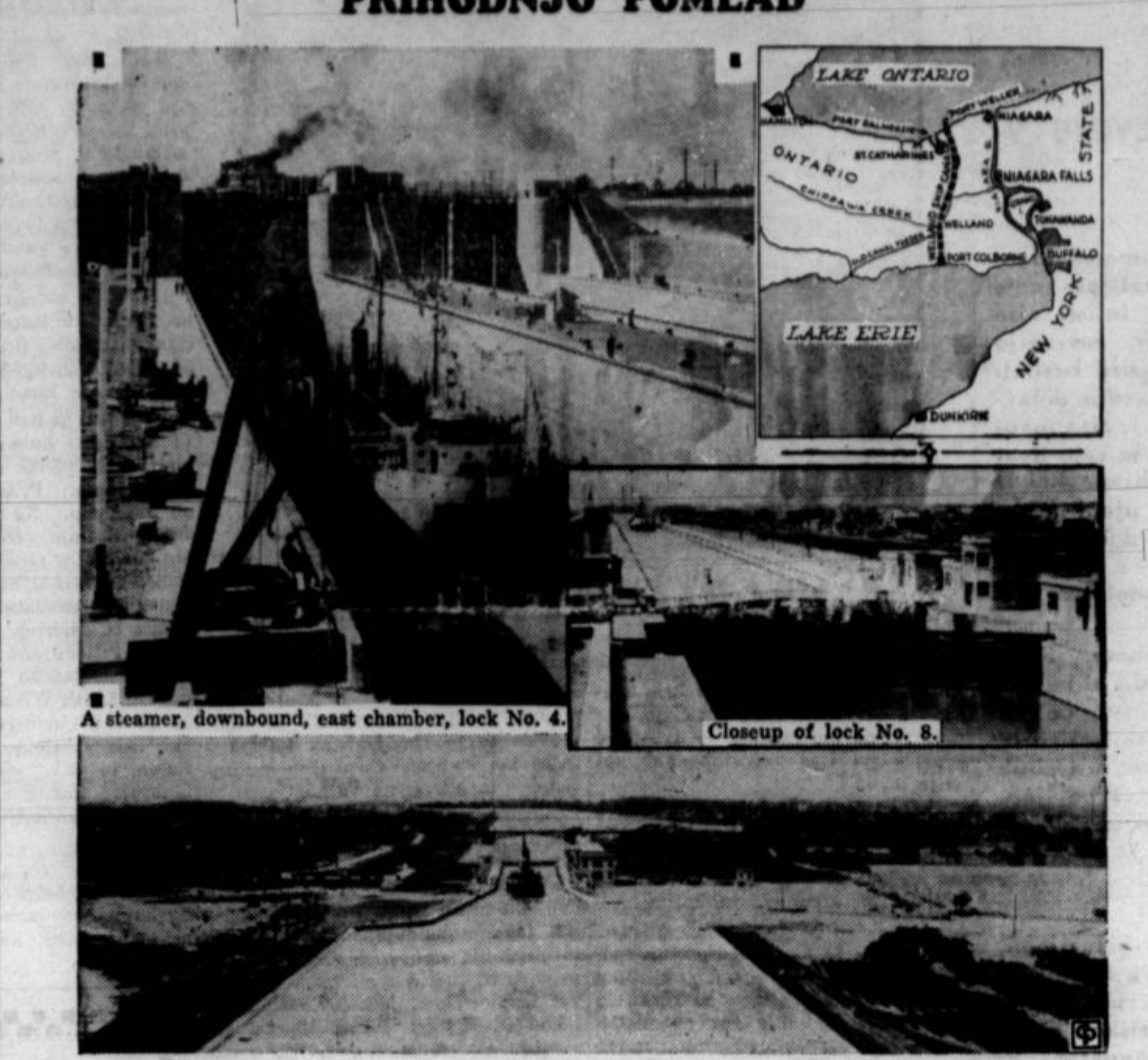
Bogati Amerikanci ter njihove dame bi dali mnogo za "titelne". Ženske z velikimi dohodki, posebno filmske igralka, si pomagajo s tem, da poročajo kje v Evropi lahkožive aristokrate, in pridejo na ta način do plemiškega titla. Navadna Clara Tointon postane potem knežinja, grofica, princeza, markiza itd. s priimkom, ki se vleče kakor pol očenaša.

Dobe pa se tudi ljudje, ki so s svojimi plebejskimi imeni čisto zadovoljni, in eden teh je George Bernard Shaw. Angleški kralj je radodaren s titeli, in Angleži jih ljubijo. Shaw je slovit pisatelj, pa se bi spodobilo, da bi ga kralj počastil s povišanjem v plemstvo. Vprašali so Shawa, kaj misli. "To, da sem s svojim imenom tako zadovoljen, da mu ne bom ničesar odvzel in ničesar pridjal. Da naj postanem plemič? Bah!"

Bili so časi, ko je aristokratski naziv značil silo mnogo. Danes postajajo titelní in medalje, grbi in podobna aristokratska navlačka material, ki ga zbirajo deloma v muzejih in še več v antikvarijatih.

Ker ste naprednjak, koliko storite za napredok?

WELLANDSKI PREKOP BO FORMALNO OTVORJEN PRIHODNJO POMLAD

Marsiko čitatelj je že bil pri Niagarskih slapov, po katerih se voda iz jezera Ontario odzida v jezero Erie. Oba sta plovnata, oba imata velik promet ter važna pristanišča, toda bila sta brez plovne zveze. Letos pa je kanadska vlada v glavnem dogradila 25 milj dolg prekop, znan pod imenom Welland canal, po katerem že plovejo parniki iz enega jezera v drugo, toda formalno bo izročen prometu šele prihodnjo pomlad. Ker je Ontarijsko jezero višje kot Erijsko, so morali zgraditi osem velikih zavornic. Vidne so na vrhnji sliki na levi in v sredi na desni. Spodaj je pogled na kanal z razdeljo. Zemljevid na vrhu označuje državo New York z mestom Buffalo, reko Niagaro, ki jo omenjamo zgoraj, in pa Wellandski prekop zapadno od reke Niagare. Zgrajen je ves po kanadskem ozemlju. Iz Ontarijskega jezera teče v Atlantik reka Lawrence, ki nudi najboljšo zvezo med velikimi jeziri (Ontario, Erie, Huron, Michigan in Superior) in morjem. Pregovori radi projekta se vrše med interesi kanadskih in ameriških vlado že dolgo let, kajti podvzete bi stalo mnogo. Illinoiski krogi se veliko bolj navdušujejo za projekt, ki bi zvezal Michiganansko jezero z reko Mississippi ter skozi njo s pristaniščem New Orleans v Mehikem zalivu. Oba projekta sta v precejšnji meri že dograjena, toda ne še toliko, da bi mogla služiti prometu v smislu načrtov.

Pennsylvanska konferenca JSZ v Moon Runu

Moon Run, Pa. — Zborovanje soc. klubov ter društev Prosvetne matice dne 28. sep. v tej naselbi ni bilo dobro uspešno. Bilo je 36 udeležencev, ki so zastopali klube JSZ in društva Prosvetne matice, delujejo skupno pod okriljem Konferenca J. S. Z. za zapadno Pennsylvanijo.

Zborovanju je predsedoval Anton Zornik, zapisnik je vodil Louis Britz. Razprave o volilni kampanji, o našem tisku, posebno o Proletarcu, o čudno upravičenih napadih zoper Jožeta Zavertnika, o agitaciji med mladino itd., je konferenca obširno in stvarno razpravljala.

Poročila funkcionarjev konference so bila odobrena. K poročilu o skupnem pikniku z društvom št. 275 SNPJ. na Bridgevillu dne 1. avgusta je bil sprejet predlog, da se Konferenca temu društvu zahvali za izkazano naklonjenost ter sodelovanje.

V razpravi o agitaciji je s. Bartol iz Canonsburga poročal, da so pridobili v klub št. 118 tudi nekaj zavednih mladencev, ki bodo širili našo agitacijo med tu rojeno slovensko mladino. Po seji federacije SNPJ. bodo priredili shod, na katerem bosta med drugim govorila socialistični kandidat za zveznega senatorja dr. Wm. Van Essen ter Anna P. Krasna iz Johnstowna.

Zornik je poročal o shodih in drugih aktivnostih stranke v svojem okrožju ter drugih krajih zapadne Penns. S. Kavčić iz Sygana je poročal o akciji za ustanovitev mladinskega oddelka. Konferenca je izvolila dva člana v publikacijski odbor, ki imata nalogo pošiljati poročila v angleškem jeziku v svrhu agitacije za naše aktivnosti in klube, posebno še, da se zainteresira mladina.

Glede Proletarca je bilo mišljenje zborovalcev jako ugodno in so listu zagotavljali svoje sodelovanje v agitaciji za njegovo razširjenje.

Dobro je vplivalo bodrilno pismo, ki ga je poslal zborovalcem s. Joseph Shaw, istokotla pismo John Terčelja. Oba sporočila sta bila vzeta na znanje z odobravanjem. Želimo, da bo Terčelj kmalu zopet med nami na naših zbiorih, in da nas s. Snoy čimvečkrat obišče.

V razpravi o volilni kampanji je bilo sklenjeno, da se delavcem z vso energijo priporoča glasovati samo za socialistične kandidate. Negleda na argument, da "nimajo prilike biti izvoljeni", je dejstvo, da so socialistični glasovi edini, ki reprezentirajo načela, in ne privlačne interese, in edini, ki so protest proti obstoječim razmeram.

Delavci v Pennsylvaniji, agitirajte za socialistično listo! Razpravljajte o sodelovanju v volilni kampanji na sejah klubov. Sklepite shode in delite letake.

V razpravi o zborovalcem je prišlo tudi vprašanje, ali je za poštno javno mnenje koristno, da se ne prizanaša s strupenimi napadi na naše zaslužene moše celo potem ko so mrtvi? Slučaj se tiče napadov na pokojnega Jožeta Zavertnika. Socialistične konference je bilo izraženo s po-

0 tem in onem iz Clevelanda

sebno resolucijo. (Priročena je v tej številki na drugem mestu.)

V odbor Konferenca so bili izvoljeni Jacob Ambrozich, tajnik. Publikacijski odsek, Frank Virant (Sygan), in Frank Samsa (Canonsburg). Nadzorni odbor: M. Tekavc in Louis Glažar. Organizatorja, John Terčelj in Geo Smrekar.

Prihodnja konferenca se bo vršila četrto nedeljo meseca februarja 1931 v Slov. domu v Pittsburghu.

Med zborovalci se je igralo v podporo Proletarcu \$8.22. Konferenca pa je prispevala \$10, skupaj \$18.22.

Po izčrpanem dnevnem redu je govoril Anton Zornik o razvoju socialističnega gibanja in njegovi sedanjosti v Zed. državah. Govor je bil na mestu in je žel odobravalne.

Poročevalci.

Collinwood, O. — V nedeljo 28. sept. smo veličastno protestirali (takoj piše "E."). Mene ni bilo zraven. Vozil sem rojake na protestni shod. Bil pa sem v pripravljajnem odboru za sklicanje shoda. Priporočal sem ostalim, da naj dobe na ta shod tudi angleške govornike ter pokličejo poročevalce tukajšnjih angleških dnevnikov. Gre se menda zato, da izve o našem protestiranju zoper fašistično barbarstvo ameriška javnost, mar ne? Kaj pomaga, če bomo lomastili po fašistihi sami med seboj. Danes se gre za organiziranje javnega muzeja, drugače je uspeh izključen. Boj proti fašizmu je treba voditi v mednarodnem obsegu. Ako bomo dali v protestiranju duška samo med sabo, bomo lahko imeli gromovite govore in tudi dopadli se bodo mnogim. Fašizmu pa se s tem ne skrivi niti en las.

Angleškega govornika niso dobili. V angleških listih nisem o tem protestnem shodu opazil nobenega poročila, niti ene vrstice. Tisti, ki so o shodu odločevali, bi se morali potruditi za boljši uspeh protesta. Tako pa smo tam kot smo bili.

Namesto, da bi odbor sestavil svojo resolucijo v imenu shoda, torej v imenu zborovalcev, pa prinese in predloži Janko Rogelj sokolsko resolucijo s primernim besedilom v reklamo Sokolu, nevedoč, da s tem izgubi dokumentarno vrednost in da resolucija ni več resolucija. Potem pa piše "trubelnikarska". Enakopravnost, da Joseph Siskovich in Louis Zorko nista glasovala za sokolsko Rogljevo resolucijo, ker nista vstala. "Naznanil" ju je menda Križmančič Andy, ki je sedel zadaj, brčkone nalaš, da jo opazuje. Ni pa hotel videti drugih, ki tudi niso vstali. V Clevelandu nismo vsi Slovenci socialisti, pa tudi ne Sokoli. Resolucija bi morala to upoštevati, če je hotela služiti namenu shoda.

Če kdo, so se socialisti že od nekdaj borili za pravice narodnostnih manjšin in istotako se socialistične stranke tudi sedaj razglasijo v obrambo potlačanih ljudstev. Protesti so potrebni, da se z njimi obrne

Dve predstavi 12. oktobra v Waukeganu

Waukegan, Ill. — V nedeljo 12. oktobra ob 2. pop. vprizori klub št. 45 JSZ. "Snubače". To je igra narodnih pesmi. Druga igra bo tragedija "What Price Coal". Ta bo igra na angleškem jeziku, da bo ustreženo tudi tukaj rojeni mladini.

Fantje snubači bodo prepevali zaljubljene pesmi Urški in jo prosili za roko. A Urška je navihana in jih odklanja, enega zato, ker preveč po smoli smrdi, drugega ker se kiso drži, tretjega ker po vodki diši itd. Tudi oče je hud na snubače, ker so postopali. Dekleta naj si iščejo pri ciganih, je njegovo krepko mnenje. Ko pa pride ponoči prvi pod Urški no okro, je vsa drugačna. Rada ga ima in skupno pojeta o bodočnosti in ljubezni. Tudi Klančičev Jurij jo primaha pod okno in korajžno poje, da ima nov gvant. Poredna Urška pa ga obliže z vodo. Fantje, ki vse to na skrivaj opazujejo, se posmehujejo ubogemu Jurčku ter ga silijo, naj jo hitro odkuri, ker ima moker gvant. Tudi Urški voščijo lahko noč z zagotavljanjem, da bo ostala stara teta, njen oče naj jih pa piše v uho. — Petje bo spremljal na glasovir Mr. Paul Sifrer.

Drama "What Price Coal" je povzeta iz življenja premogarjev. Kakšna je cena premogu? Dva tisoč pet sto rudarjev žrtvuje vsako leto svoja življenja po krivdi brezbrzičnosti lastnikov. Tem mrtvim rudarjem je posvečena ta drama.

Med odmorom bo recital deklaracija "Proletarci" Vinko Pink. Spisala jo je Anna P. Krasna. Govornik pa bo sodrug Joško Oven iz Chicaga.

"Snubače" in "What Price Coal" vprizori za klub dramski odsek Slov. doma. Vstopni na je 50c. Po programu bomo imeli plesno in prosto zabavo. Plesalcom bo igral Jack Nagode Trio. Vabjeni so vsi tudi iz sosednjih naselbin na to prvo jesensko prireditev. Kot vidite, program je prvovrsten, čuli boste dobrega govornika, potem pa zabava — kaj hočete več! Na svidenje v nedeljo popoldne.

Vincent S. Pink.

Velika predstava dramskega zbora "Nade" v Chicagu

Hrvatski bratski zbor "Nada", ki deluje pod okriljem Jugoslovanskega Prosvetnega Saveza, vprizori v nedeljo 12. oktobra v dvorani Sokol Chicaga, 2345 S. Kedzie Ave., z rani igrokaz "Zagrebačka kletva". Ima pet dejanj v osmih slikah in je prirejena po romanu "Kletva", katerega je spisal A. Senoa. V dramo sodeluje nad 60 oseb. Predstava se prične ob 2. popoldne. Zvečer bo ples in prosta zabava. Ob 11. bo zaključek kontesta, ki določil, kdo je najpopularnejša Jugoslovanka v Chicagu. Pri predstavi so vsi sedeži rezervirani. Vstopnice po 75c in \$1.

Godbene komade bo predvajal Koludrov orkester in tamburški zbori. Odbor.

krajev. Ker socialistična stranka ni mogla zadostiti tej določi, to je, ni mogla dobiti tolikšen odstotek podpisov, pridejo njeni kandidati na balot pod označbo "INDEPENDENT". V tej rubriki bodo poleg naših tudi komunistični in mnogi drugi kandidati. Treba se bo seznaniti s imeni naših kandidatov, in to bo zahtevalo mnogo širjaja letakov ter ustmenega pojasnjevanja. Zakon je zakon! Dve stranki, ki sta kar se programa tiče kakor dvojček, si lastita močopol na glasovnici. Delavstvo tega mečda ne bo vedno trpelo. Močnejša socialistična organizacija v raznih mestih naše države, pa bomo premagali tudi te zapreke. Če jih nismo sedaj, pa pozneje. Organizacija pojačajmo, drugo bo lahko.

Frank Barbich.

Važna konferenca v nedeljo 26. oktobra v Collinwoodu

Cleveland, O. — Prihodnjo zborovanje obiške konference (št. 2) se vrši v nedeljo 26. oktobra v Slovenskem delavskem domu v Collinwoodu. Prične se ob 2. popoldne.

Klubi JSZ in društva Prosvetne matice so prošera da izvolijo zastopnike za to zborovanje, če jih še niso. Društva ali klubi, ki imajo kakše sugestije ali predloge, naj pooblaste svoje zastopnike, da jih predlože konferenci dne 26. oktobra v razpravo in sklepanje.

Zvečer istega dne priredi klub št. 49 JSZ. koncertni program s sodelovanjem clevelandskih kulturnih organizacij in posameznikov.

Ker se nahajamo v volilni kampanji, je povabljena za govornico Anna P. Krasna iz Johnstowna, ki bo govorila zvečer. Delavstvo je vkladno vabljeno da poseti to priredbo. Posebno so še vabljene žene in dekleta, da slišijo izvajanja zavedne žene, katera je njih iskrena zagovornica.

Dobrodošli ste tudi na konferenco popoldne. Delavske organizacije so vaše organizacije in to, kar je njim v korist, je vaša korist. Agitirajte da bomo imeli uspešno zborovanje in zvečer na priredbi veliko udeležbo.

Louis Zorko, tajnik.

KARL MARX

Njegovo življenje in njegov nauk.

Spisal M. BEER.—Prevel C. ŠTUKELJ

(Nadaljevanje).

Brez dvoma. Heglovo naziranje o državi kot utelešenju razuma in npravnosti se je slabo skladalo z razmerami in dejanji resnične države. In Marx pripominja, dalje, da politična država zatira skozi vso svojo zgodovino vse socialne boje, potrebe in resnice. Ni torej res, da bi bilo obravnavanje političnih vprašanj pod častjo socialistov, kakor so to mislili francoski in angleški utopisti. Tako delo vodi mnogo bolj v strankarske boje in proč od abstrakcije. "Potem ne stopi pred svet doktrinarino z novim načelom: Tu je resnica, tu poklekni! Mi mu ne porečemo: Opusti svoje boje, ker so nesmiselni! Mi mu le pokažemo, za kaj se prav bori, zavest pa je stvar, ki si jo mora pridobiti, tudi če noče."

To je vseskozi dialektično mišljenje. Mislec ni postavil nobenih novih problemov, ne pri naša nikakih abstraktnih nauk (dogem), temveč tudi razumevanje za nastajanje sedanjosti iz preteklosti in navdaja politične in socialne borbe z zavestjo njihovega dela.

2. Prijateljstvo s Fridrikom Engelsom.

"Nemško-francoskih letnikov" je izšel je en zvezek (pomladi 1844). Poleg Marxovih prispevkov (Uvod h kritiki Heglove pravne filozofije in kritika Bauerjevega židovskega vprašanja) vsebuje zvezek obsežno razpravo "Obris h kritiki nacionalne ekonomije" izpod peresa Friderika Engelsa (rojen v Barmenu l. 1810, umrl v Londonu 1895), ki je bival tedaj v Manchesteru. Septembra 1844 je prišel Engels v Pariz, da obišče Marxa. Ta obisk je bil začetek dosmrtnega iskrenega prijateljstva obeh mož, ki bi brez tega sodelovanja nikakor ne ustvarila tega, kar sta v resnici storila.

Marx je bil genialen teoretik, vladar v kraljestvu misli, ali popolnoma nevesel v vsakdanjem življenju. Če bi bil imel Marx stalne dohodke skozi vse življenje, je verjetno, da bi prispel na svoj cilj tudi brez Engelsa. Nasprotno je bil Engels vrl, podjete in zelo izobražen mož, eminentno praktičen in zmagovit v vsem, česar se je lotil, ali brez onega teoretičnega daru, ki premaguje duševne krize in odpira nova obzorja. Brez Marxovega sodelovanja bi se Engels ne povzpel preko nivoja Hesa, Proudhona, i. dr. Marx ni bil nikdar utopist; prežetje njegovega duha s Heglovo dialektiko ga je storilo imunega napram vsem večnim resnicam in končnovetjavnim socialnim tvorbam. Nasprotno je bil Engels do leta 1844 utopist: dokler mu ni razjasnil Marx pomena političnih in socialnih bojev, temelje in gonilne sile, statiko in dinamiko zgodovine civiliziranega človeštva. Engelsova kritika nacionalne ekonomije je za 23 letnega pisatelja in učenca trgovine zelo pomembno delo, ki pa se ne dviguje preko nivoja Owena, Fouriera in Proudhona. Engelsovi prispevki za Owenov "New Moral World" (1843-44) so gotovo bolj filozofski kakor drugi članki omenistov, ali vsebinsko se ne razlikujejo od osalnih. "Sistem ekonomskih protislovij", na katerem je delal Proudhon, ko je Engels objavil svoje obrise, se sklada z Engelsovimi mišljenjem, v kolikor pride v poštev kritična stran. Oba sta skušala odkriti nasprotstva meščanskega gospodarskega sistema ne zato, da odkrijeta v njih izvor nadaljnjega družabnega razvoja, temveč da jih obsodita v imenu pravičnosti. Dočim so smatrali owenisti svoj sistem za popoln, sta se Proudhon in Engels neodvisno drug od drugega trudila, da se oteseta socialističnih utopij. Proudhon je postal anarhist in je našel svojo srečo v načrtu avtonomnih gospodarskih skupin, ki med seboj pravično izmenjavajo svoje delovne vrednote. Engels pa je našel rešitev pri Marxu in mu jo je poplačal z življenjskim poštovanjem prijateljstvom, ki je postalo Marxovo resnično sidro. Brez žurnalistične in finančijelne Engelsove pomoči bi nepraktični a ponosni Marx verjetno propadel v prognanstvu.

(Dalje prihodnjič.)

Iznajdljiv profesor

Profesor dr. Edward Lyman Cornel je učen mož, predavatelj na različnih univerzah, ter velik nasprotnik sovjetske vlade. V enem predavanju v hotelu LaSalle v Chicagu je govoril o porodni kontroli. Sivar bi morda ne bila prenapačna, če se jo pogleda v naglici. Začudiš pa se, je dejal profesor, ko vidiš, da jo v tej deželi propagirajo najbolj agentje sovjetske vlade! In prosim vas, je dejal ogorčeni znanstvenik, ali naj pustimo, da nam bo kaka inozemska vlada narekovala, koliko naj imamo otrok?

To seveda ne gre, kajti jasno je, da goji Rusija nado zlomiti to slavno deželo ameriško, in v ta namen se poslužuje tudi propagande za porodno kontrolo.

Če pustimo šalo na stran, vidimo, da poljedelski tajnik Hyde ni edini Amerikanec, ki se smeji z budalostmi glede Rusije.

ALEKSANDER NEVEROV:

Taškent-kruha bogato mesto

(Ruska povest iz dni velike lakote.)

Prevedel Ivan Vuk.

(Nadaljevanje.)

A v vrečici ima še od doma košček travnatega kruha. Utajiti ga ni hotel. Sram ga je pred tovarišji, a sebi tudi ne bi rad škodoval. On vendar skrbi za vse in povsod, zato mu je treba tudi več hrane.

Spomni se dogovora, da mora deliti s tovarišem, in se razsrdi. Dogovor mu veže roke in noge. Bolje bi bilo, če bi se ne bil dogovoril. Izvlekel je košček in nehote odločil nekoliko.

— Na, pozneje mi vrneš. Sedaj sem ti dal že dva koščka. A kje je tvoja culica z lapti?

— Na tistem mestu je ostala.

— Tepček! Kam denes sedaj kruh?

Serjoška se je obrnil proč.

— Ne grem v Taškent.

— Zakaj ne?

— Predalec je.

— A kako prideš domov?

— Počasi pridem.

— Idi, če se ne bojiš! Takih spremljevalcev, ki se boje, ne ljubim.

Dolgo sta molčala.

Nekdo kriči v sanjah. Krik reže težak vzdih.

— Gremo, gremo! Naš vlak odhaja!

Tik ob Serjoški se dvigne muhlik z ogromno okostenelo glavo in drgetajoč reče:

— Vsi pomremo! Noge so mi začele otekati.

Miški se zazdi, da vidi lepi Taškent pred seboj in dve vreči s kosi kruha. V eni vreči bel kruh, a v drugi vreči črn kruh. V tretji zopet deset funtov pšenice za seme. Pšenica, da, ali ne taka, kakor je domača. Zrnje kakor peske. Miškova mati gleda vreči in od radosti plaka.

— Oh, Miša, Miša! Kako priden sinček, skrben si za nas. Lezi nekoliko, zaspi. A vi fantje, ne ropotajte!

Miška odpre oči in jih zopet zapre; vizija je izginila. Zdi se mu, da nekdo hodi po strehi, ali morda pada dež? Vseeno, kaj njemu mari, hoče se mu spanja. Ko napoči jutro, se bo že videlo, kaj je. A pod samim stropom visi drevo. Miškova glava se je povesila v znak, a na drevesu so jabolka. Debela jabolka, kakor buče. Eno jabolko pade naravnost na Miškovo glavo. A Miška se še niti obrniti ne mara, niti roke se mu ne ljubiti stegniti. Preveč je len.

— Kaj mi mar jabolko, spati hočem.

Serjoški se zbira slina v ustih.

Pojedel je košček in s tem še bolj razdražil glad. Izlival je dlesni z jezikom in začel grizti nohte. Čreva so se mu obračala, trebuh se mu je izvijal. Glej, kako trdno spi Miška. Začel je tipati Miškovo vrečo.

Morda ima pa le kaj kruha kje?

Vsa notranjost njegova odmeva:

— Kruha!

Vzradostil se je in ustrašil:

— Eh, zbudi se Miška! Ali ga pretepe ali pa reče: "Da te ni sram? Imel sem te za poštnjaka, a ti si tat."

Serjoška je držal otipano skorjico in mislil:

— A če ne pojem vsega?

— Greh je vseeno.

— Saj ne nalašč, ali tako sem lačen!

— Vzem, če se ne bojiš!

Motale so se misli Serjoški po glavi: Bi vzel ali ne bi vzel. Hudo je lačen, alj zopet ga je sram pred Miško.

Objel ga je že težak spanec, klonila mu je glava in telo je podhrtevalo.

— Spi.

Dolgo se je boril Serjoška s spancem, ki se ga je loteval. Odpiral je oči, stresal z glavico in z rokami otipaval skorjico v vreči.

— Tako strašno sem lačen...

— Spi! Jutri se najdeš.

Globok spanec je položil Serjoškovo glavo k Miškovim nogam. V ustih mu je postalo toplo in mirno. Laskajoči glas je govoril:

— Ni treba krasti; potrpi nekoliko.

7.

Zjutraj so pripravili taškentski vlak.

Vzdignili so se muhliki s culami, vzdignile so se babe z otroci. Vrgli so vreče preko ramen, zaropotala so vedra, čajniki, samovari. Upognili so se hrbti muhlikov in dvignile so se razkuštrane glave bab.

Gneča...

— Stoj!

— Čigavo vrečo imaš?

— Milicija!

Baba kriči, ker ji je izginila vreča, muhlik maha s pestmi.

— Stoj!

Jermen se je odtrgal, zabojček je padel na tla.

— Groh!

Dva muhlika sta se spodtaknila ob zabojček.

— Groh!

Padeta...

Kakor da je izstopila reka iz svojih bregov, tako se zgrinjajo ljudje od vseh strani, iz vseh koncev. Iz občestnega jarka lezejo, izza zida prihajajo, bos, raztrgani, od dežja premočeni, od vetra osušeni.

— Ne drenjaj!

Zabobnele so strehe vagonov pod stotinami nog. Stotine glasov je rezalo jutranji somrak. Težko sopejo muhliki. Roke drhte, noge se šube, prestrašeno se ozirajo glave na vse strani.

— S poti!

Baam pomagajo na vozove, zaboje naklaajo, vreče mečejo, otroke podajajo baam v naročje, vsi zasopljani, težko hropeč.

— Ne moreš!

— Sodrug, sodrug, to je moja baba!

— K vragu!

— S kakšno pravico?

— Izgubi se!

— Iva-a-an!

— Ah, pasji sinovi!

Miška viece prestrašenega Serjoško, suče se pod vagoni, udarja v glavo ob kolesa.

— Hitro!

A vrata vagonov so nekam visoko. Miška in Serjoška jih ne dosežeta, da bi mogla zlesti v vagon.

— Strček, dvigni me!

Muhliki z babami se gibčno sučejo, teptajo, sujejo in nikogar ne puste k vratom.

— Zlezi na streho!

— Kje je čajnik?

— He, sodrug, čajnik je naš!

— Po zobeh ti ga dam!

— Tat!

— Udari ga, da bo pomnil!

Dvakrat je zbežal Miška okrog vlaka. Nikogar ni, ki bi ga dvignil v vagon. Kaj storiti? Muhliki sedajo na odbijače in babe lezejo na strehe. Dekleta plezajo, razkorakajoč noge, kakor muhliki. Miška skoči na odbijač in kriči:

— Zlezi sem!

Serjoška se trudi, pa ne gre.

— Daj, da te vzdignem!

— Padem doli!

Močno se je razjezil Miška. Zobe je stisnil.

— Dobro se drži!

Serjoška je objel z obema rokama železni odbijač; ne vidi ničesar.

— Zdrabilo me bo tukaj.

Poleg v vagonu zmerja vojak muhlike.

— Marš, doli!

Vztrepetal je Serjoška.

— Batjuška.

Miška mu šepeta:

— Molči, molči, saj nas ne vidi. Ne kašljaj.

— Roke me ne drže.

— Molči!

— Miška, dragi, padel bom.

Sedaj se Miška odobro razsrdi. Pljune na odbijač in reče:

— Padi! Se bom pa sam odpeljal.

Serjoška se utihnil. A vojak je zagledal Serjoškovo glavo.

— Kdo je tu?

Zasačena sta.

— Zlezita doli!

Ni pomoči, treba bo iti. Miška se je začel pogajati.

— To je, sodrug rdečevojnik, to je dečko iz naše vasi. Gre z menoj.

— A kdo si ti?

— Lopatinskij z Buzuluškega ujezda.

Grem v Taškent po kruh.

— Pokaži dokumente!

— Potni list?

— Ti bom dal potni list!

A drugi vojak kriči zadjaj:

— Kar orta-čeki ju izroči!

Jeknilo je Miškovo srce:

— Propadla sva!

Serjoška ni bil ne živ ne mrtev. Prijel ga je vojak za roko ter ga sunil v hrbet.

— Smrkovca! Samo v napotje sta! Transport ovirata!

To imaš sedaj! Šla sta po kruh v Taškent, a prišla sta v roke orta-čeki. In orta-čka, če drugo ne, ju bosačila. Miška je to vedel, ker je čul muhlike o tem govoriti. Zelo so se hudovali. Če bi vojaku dal kakšno malenkost, ali ni denarja! Če bi se začel jokati, vojak ne bi verjel. In vlak se bo odpeljal. Vrti se Miškova glava, razne misli se pade po nji, ali ničesar si ne more izmisliti. Vidi, da Serjoška plače. Zadnji hip se je odločil poizkusiti z zvijačo.

(Dalje prihodnjic.)

(Nadaljevanje.)

Goriča v gospodarskem oziru.

Gospodarsko je Goriča v jako slabem položaju. Delavske plače so zelo nizke, kar ima seveda jako slab vpliv na trgovino. Plače v Italiji so precej nižje od plač v Jugoslaviji. Navadni delavci zaslužijo 12 do 16 lir na dan. Izučeni delavci malo več, 18 do 20 lir, torej približno en dolar v ameriškem denarju. Tukaj so prišteti mizarji, zidarji in drugi izučeni delavci. Zlasti zidarji imajo jako slabe plače. Skoraj zastoj delajo služkinje, katere dobivajo 3 do 4 dolarje plače na mesec.

Življenske potrebnosti.

Seveda je življenje po ceni, zlasti stanovanja so skoro zastoj. Za 8 do 10 dolarjev na mesec dobi človek v najem že precej prijazno vilo. Sploh je zadnjih par let padla cena hišam več kakor za polovico. Ljudje ne morejo plačevati o-brokov, in posledica je sodnijska prodaja.

Kakor sem rekel, imajo male plače delavcev jako slab efekt na splošno trgovino. Prodajalen je v Goriči vse polno. Toda nikjer nisem opazil kakšne prosperitete. Samo životarji in hirajo. Zlasti gostilne so jako mrtve. Svoje čase so bile polne kmetov, kateri so prihajali v Goričo iz okolice. Prihajali so v mesto drva, seno in druge poljske prideleke, in so se ob takih prilikah ustavili v gostilnah za majhen prigrizek ter čašo vina. Danes tega ni več. Denarja ni, in kmet pri-nese s seboj kos trdega kruha, katerega povzije kar na vozu, potem pa, namesto z vinom, "ga zalije" z vodo iz mestnega vodovoda.

Italijanska vlada je sklenila, da za dobo pet let ne bo več izdajala dovoljenj za odpiranje novih trgovin, a jih je v-kljub temu preveč. Ako eden zapre vrata, pride za njim dru-gi, kateri nadaljuje z istim do-voljenjem.

Snaga na trgu.

Jako se mi je dopadel v Goriči trg, kjer se prodaja sadje in zelenjava. Je sicer manjši od ljubljanskega, ampak vse bolj čist in sanitaren. Na ta trg pripeljejo vsako jutro Slo-venke iz goriške okolice svoje prideleke na prodaj. Tukaj hvalijo in ponujajo svoje bla-go, nekaj časa v slovenskem in potem v italijanskem jeziku.

Slovenskih trgovin je v Gori-ci še vedno dosti. Napisi na trgovinah, četudi pokvarjeni in poitaljančeni, so dokaz te-mu. V vsaki trgovini, v kate-ro sem stopil, mi je bilo mogo-če zgovoriti se po slovensko.

Seveda je tudi mnogo laških trgovcev, kateri govorijo slo-venski jezik. V to so prisiljeni, ako hočejo kupčevati s kmeti iz okolice, kateri ne znajo ita-lijanski.

Drag "luksus".

Vzlic temu, da je življenje precej poceni, so nekatere živ-ljenske potrebnosti jako dra-

ge. Tukaj so vštete zlasti stvari, katere so monopol vla-de, kot kava, sladkor, sol, to-bak itd. Kava srednje vrste stane 15 lir funt, kar je dva-krat toliko, kakor v Ameriki za iste vrste blago. Sladkor stane 4 lire funt (20c), kar je trikrat taka cena kakor v Ame-riki. Tako so torej konzumen-ti prisiljeni, da plačujejo ta ogromen, indirektni davek na življenske potrebnosti. Vlad-ni aparat današnje Italije stane ogromne svote denarja, in denar mora biti, pa naj pride od kjerkoli.

Razni davki.

Razen teh indirektnih dav-kov so seveda še drugi, kate-rim ni para menda nikjer na svetu. To so dohodninski davek, davek na hiše in posestva, in davek na premočnine. Sploh je menda ni stvari v Italiji, ka-tera ni obdavčena. Od nekega kmeta v goriških hribih sem izvedel, da plačuje od svoje bolj male kmetije, sledeče dave-

Družinski davek 94 lir letno

Od hiše 200 lir letno

Od zemljišča 290 lir letno

Za kmetaki sindikat 15 lir letno

Nadalje pride dohodninski davek, kateri se prične že pri 500 lirah letnih dohodkov.

Razni drugi davki, katere mora plačevati kmet, so slede-či:

Od krave 25 lir letno

Od telea 20 lir letno

Od jureca 30 lir letno

Od vola 50 lir letno

Od konja 50 lir letno

Od prašiča 30 lir letno

Od psa 15 lir letno

Od kokoši 2 liri letno

Od voza, malega 10 lir letno

Od večjih voz, sorazmerno več.

To je torej na kratko gospo-darska slika naših rojakov na Goriškem. Seveda morajo ita-lijanski kmetje plačevati iste davke. Na videz je njih polo-žaj sličen, a vendar je za mno-ga popolnoma drugačen. Itali-janu je odprta pot do kakšne boljše službe. Ako ima malo izobrazbe dobi službo pri po-šti, železnici itd. Italijanom so odprte mestne in državne služ-be. Slovencu je vsaka pot do boljše službe zaprta. Mladi slovenski fantje s srednješol-sko izobrazbo nimajo v Italiji nikakršne bodočnosti. Imel sem priliko precej občevati z njimi. Pritoževali so se, da bodo morali ali postati fašisti proti svoji volji, ali pa pod eko-nomskim pritiskom zapustiti svoje starše in svoj dom ter u-bežati v Jugoslavijo. Ti fant-je s srednješolsko izobrazbo, tvorijo največji odstotek be-guncev.

Teh ubežnikov preko meje je vedno več. Pogostoma so o-boroženi in pripravljeni za vsak slučaj, ako jih ustavi stra-ža na meji. Nedavno tega smo čitali v časopisju o takem spo-ljanskem.

SLOVENCEM PRIPOROČAMO

KAVARNO

MERKUR

3551 W. 26th St.,

CHICAGO, ILL.

(V bližini urada SNP in

Proletarca.)

FINA KUHINJA IN

POSTREŽBA.

KARL GLASER, lastnik.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340.

SLOVENSKO-HRVATSKA

TRGOVINA CVETLIC.

Sveže cvetlice za ples, svadbe,

pogrebe itd.

Dr. Andrew Furlan

ZOBOZDRAVNIK

vokal Crawford and

Ogden Ave.

(Ogden Bank Bldg.)

Uradne ure: Od 9. do 12. dop.,

od 1. do 5. popoldne in od 6. do

9. zvečer. Ob sredah od 9. do

12. dop., in od 6. do 9. zvečer.

Tel. Crawford 2893.

Tel. na domu Rockwell 2816.

Dr. Otis M. Walter

ZDRAVNIK IN KIRURG

4002 West 26th Street,

CHICAGO, ILL.

V uradu od 1 do 6. popoldne,

v torek, četrtek in petek od

1. pop. do 8. zvečer.

Tel. LAWNDALE 4872.

V FRANCES WILLARD

BOLNIŠNICI

od 9. do 10. dopoldn ob torkih,

četrkih in sobotah.

Frank Mivšek

Coal, Coke and Wood.—Gravel.

WAUKEGAN, ILL.

Phone 2726.

Vtisi iz Goriške

Piše Matt Petrovich

A vseeno odhajajo, drug za drugim. S solzami v očeh in z žalostjo v srcu zapuščajo rodno grudo, katera jim je dala življenje. Zapuščajo očeta in ljubečo mater. Zapuščajo brate, sestre, sorodnike in prijatelje.

Stari naj skrbijo za polje in hišo, dokler se ne vrne mladi-na. In ako se ne vrne mladi-na, tedaj nastopi nov gospodar — Italijan. (Dalje prihodnjic.)

Martin Baretimic & Son

POGREBNI ZAVOD

324 Broad Street

Tel. 1475. JOHNSTOWN, PA.

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ, se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narodnem domu. Sodrug, iahajte redno na seje in pridobivajte mu novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in v borbi za naša prava.

"New Leader"

angleški socialistični tednik.

Izhaja v New Yorku. Naročni-na \$2 na leto, \$1 na pol leta. Najboljše urejevanje angleški so-cialistični list v Ameriki. Mno-go slovenskih delavcev ga čita.

Naročite si ga tudi vi. Naročni-no zani sprejema "Proletarec".

Anton Zornik

HERMINIE, PA.

Trgovina z mešanim blagom.

Peči in pralni stroji naša

posebnost.

Tel. Herminie 2221.

ŠTIRI KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA \$1

in 10c za pošiljalne stroške.

Pošljite naročilo Proletarcu.

Adam Milkovič:

SUŽNJI KRV

ROMAN ČUVSTEV IN NAGONOV ČLOVEKA

Vse pravice do ponatisa iz Proletarca pridržuje avtor.

(Nadaljevanje).

"Pa ne morem... Bil sem uverjen, da bom sklenil kupčijo že danes — pa mi je izpodletelo. Dokler pa ne držim v rokah vsaj pol milijona, nočem prositi za vašo roko. Tako sem bil sklenil in pri tem hočem ostati," je z resnim obrazom sklenil Jean Gray, katerega pravo ime je bilo Barboa. Ta pretkanec ni bil nihče drugi, kakor zloglasni zločinec, ki so ga zaman iskali najrafiniranejši detektivji že nekaj let. S svojim nastopom je znal prevariti ljudi tako spretno, kakor da bi bil ves svet eno samo shajališče bedakov, kratko rečeno — blaznica. O, kolikokrat se je vozil v prijetnem razgovoru s tem ali onim detektivom, ki je iskal ravno njega! Spreminjal se je kakor nestanovitno vreme. Sedaj je stopil na cesto mlad, čez dobro uro se je povrnil obraščen in skrivljen kakor osemdesetletni starček. Mnogo papirja so popisali zaradi njega, mnogo las je že posvelo in mnogo živcev odpovedalo — vse zaman, pretkana Barboa se je brezskrbno sprehajal po ulicah, ali pa dvoril damam iz boljših rodbin. Med osmerimi, ki jih je bil takrat zbral krog svojega srca, je bila tudi pretkana nezvestnica Hedy. Kakor marsikdo pa se je tudi Barboa naveličal svojega poklica. Sklenil je bil, da nevarni posel opusti in se prelevi v privatnika, mogoče v trgovca ali kakega borznega špekulanta, saj je tudi takim potrebno prekanost in prakse izvajati od ljudi denar; z edino razliko, da zločinci izpraznujejo polne blagajne, dočim kapitalisti iztisakajo kar iz posušenih ljudskih žepov. Da, tako bo najlepše! In vse bi se takoj lahko pričelo, ko bi American banke ne bilo. Ta ga je neusmiljeno bodla v oči. Tako bogastvo! Taki tisočaki, pa da bi jih pustil bežati lastnikom, ki že sami ne vedo kako so prišli do njih! Pač bi bil bedak, si je mislil Barboa.

"Ne!" je sklenil mrmraje, "nocojsnja noč — odločilna noč..."

"Kaj govorite?" se je vznemirila Hedy. "Nocojsnja noč moram doseči cilj," je dejal Gray.

"Cilj?"

"Da, kupčija mora biti sklenjena. In jutri," jo je skoro objel, "stopim pred vašega očeta in..."

"Jean!" je vzkliknila plavalaska, "take sreče se niseem medela, ko sem te videla prikrat." Potem je sklonila glavo. Cutila je, kako se plazi ljubimčeva roka po njenem telesu, kako otipava rahlo njene grudi, obstane v njenih kodrih in se ž njimi poigrava. Počasi, kakor se dviga iznad žrtvenika dim, je dvignila pogled, ki je spaval nekam daleč... Pred njo je prepevalo morje monotone pesmi, v njenih prsih se je odpiralo srce in ukazalo: Zgrabi! Sreča je kraj tebe. Za Moverja ni več prostora v meni. Plamen ljubezni je oledenel... Hedy se je zamislila. Mar naj izpusti priliko? Ne. Moverja ne ljubi več. Postala bo soproga bogatega trgovca, soproga borznega špekulanta — ah, pa saj ji še ni vsega povedal! Hm, gospa riedi Gray! Kako lepo zveneče ime! In njen soprog — človek s prenapolnjenimi blagajnami, človek, ki se druži z gospodi briljantnih gumbov na manšeta, človek, ki ga nima para pod soncem v kavalirstvu, privlačnosti in dostojnem vedenju. Da, tak človek bo njen soprog. O, kolika sreča! Tedaj je kakor podzavestno približala svoje tanke z rdečilo prevlečene ustne k njegovim. Tiho, brez besede so se našle ustne in se združile...

Ko sta se ta večer poslavljala, je zaklical Barboa že iz daljine: "Varuj me nocojsnja noč!"

"Vsak trenotek bom pri tebi, dragi," je z nagnjeno glavo izrekla Hedy in pomahala ljubimcu s tanko ročico, ko je obhajaje puhal dim med bele cvetje dišečega grma.

Dobro uro kasneje je Barboa odložil zlato prevleko raz svojih zob in nemirno stopal po sobi. Od časa do časa, je za hip postal, uprl pogled v kazalec na uri in si pomel roke.

Pet minut kasneje so se neslišno odprla vrata. Barboa je z molkom na ustih sprejel svoja dva tovariša in jima prav krepko stisnil desnico. Potem je v vratih zavrtel ključ, stopil dva koraka naprej in vprašujoče uprl pogled v prvega izmed dvojice.

"Blizu pol milijona je v blagajni," je odgovoril ta in se oprezno ozrl po sobi. Potem je izvlekel iz žepa neke papirje, očitno so bili načrti. Sklonili so nad njimi glave, strmeli v rizbe in tiho govorili.

"Tu treba silne opreznosti," je Barboa sva-reče dvignil pogled. "Blagajna je zvezana z električnim tokom."

"To nam ne bo delalo preglavic. Napravimo po našem običaju," je odvrnil Vels, takisto postaven, elegantno oblečen človek, "Mislim," je še dostavil smehljaje, "da ga ni v našem mestu stražarja, ki bi vestneje opravljal stražarsko službo od nas samih."

"Poznam vas," je pritrdil Barboa, "in za-

upam vam. A vi?" je potrepal tovariša na svoji desnici, "zamišljeni ste, prijatelj."

"Da," se je nasmejal oni, "danes me je vpraševal v kavarni policijski nadzornik Georges Bourgeois, kako se kaj počutim... O prav dobro, sem mu odgovoril — in vi? E, je zategnil, zločini se množe kakor še ne pomnim... He, he, to so pravi bedaki!"

"Da, da," je pritrdil Vels, "na policijsko ravateljstvo manjka deske."

"Kakšne deske?" si je napalil novo smotko Barboa.

"Deske z napisom: Tu v miru počivajo uniformirani bedaki," se je brezskrbno nasmejal Vels, potem pa potegnil iz žepa nov samokres osmih milimetrov. "Ako pošljem komu pozdrav iz tega pihavnika, se ne bo počutil dobro."

Barboa je potrepal tovariša po rami, nato pa obema namignil naj mu sledita. Obstali so pred lepo poslikano steno na desni strani sobe.

"Ali kaj opazite?" je vprašal Barboa. Oba sta odmajala z glavo in smotreno ogledovala prazno steno.

"Potrkajte," je dejal nato Barboa enemu izmed tovarišev. Vels je brž dvignil desnico in potrkal na steno. Nič. Nobenega sledu. Barboa je nato smehljaje položil kazalec na usta. Utihihi so. Hip nato je položil isti kazalec v sredino lepega cveta vrtnice, ki je bila med drugimi naslikana na steno.

Tisti trenotek je v steni nastajala razpoka. Bila je vedno večja, dokler se ni stena odprla prav na široko. V njeni notranjosti je bilo celo skladišče dragocenosti, vlomilkega orodja in orožja. Bili so tam dragulji, uhanj, prstani, brijanti, kopica ur, zapestnice in prstanov; vse zmetano na precežen kup. V drugem kotu je bilo orodje: samokresji vseh kalibrov, ključ, dleta, kladiva, prožna peresa in Bog veji kaj še vse.

"To sem si dal napraviti zadnji čas," je dejal zadovoljno Barboa in izvlekel iz žepa zlato biserno zapestnico — gospodične Hedy.

"To sem našel danes," se je nasmejal in vrget med drugo zlato šaro. Potem je, kakor da bi vedel, stopil korak nazaj in zašepetal: "Prišel je čas."

Ko je odbila ura v bližnjem zvoniku enkrat z debelejšim glasom v noč, so stopali prav strumno po ulici trije stražarji. Kakor v vseh večjih mestih, so bili tudi tukaj stražarji skrbno oboroženi. V svitu velikih obločnic je bilo videti, da eden izmed trojice ni navađen stražar, marveč nadzornik. Ulice so bile skoro prazne. Le tu in tam je brenčal kak avtomobil zakasnelih izletnikov, ali pa postajal kak zaljubljen par. Na križiščih so zehali zaspani stražarji. Kadar pa je mimo njih prikorakala trojica naših stražarjev z nadzornikom v sredini, so kaj hitro poravnali v gube ukrivljene hrbtenice in dvignili poveljene glave. Kakor da bi trenili, je skočila vsakemu desnica do čela. Tako pač zahteva disciplina. Nadzornik Vels je tem stražarjem malomarno odzdravil in hitej s svojima stražarjema po sredini ulice svojo pot.

American banka je zavzemala prvo nadstropje visoke zgradbe v drugi aveniji tega mesta. Bila je druga ura po polnoči, ko so prikorakali stražarji v ta del mesta. Trda noč je tiščala mesto k zemlji in zamorila skoro vse življenje v njem. Luči po ulicah so sanjale svoj dnevni san, le na križiščih so še malo brlele, pod njimi so dremali vestni stražarji.

Pred šestnadstropno zgradbo so izginili stražarji z ulice. Barboa je brezskrbno odprl glavna vrata ter stopil naprej. Za njim je stopil tudi drugi stražar, dočim se je nadzornik Vels postavil v mračni kot ob vhodu na stražo.

"Samo en strel!" mu je ponovno zabical Barboa. "Samo enega! Če pa bi bila nevarnost le prevelika, oddajte dva." Vels je pokimal z glavo, odgovoril ni nič.

Minuto kasneje so zažarele žarnice v prvem nadstropju. Vels si je spodaj pomel roke: "Na mestu sta!" je dejal sam pri sebi in z mačjim pogledom bulil v noč. Barboa in njegov pomagač sta se tisti čas oprezno bližala blagajni. Delo ni bilo lahko! Najprej je bilo treba odstraniti električni tok, odnosno pretrgati in odstraniti električne žice, ki po vrhu vsega niso bile niti izolirane in bi si nevede človek z enim samim dotikom na mestu končal življenje. In vse te žice so vodile k posebnemu čuvaju, ki je imel v varstvu več bančnih zavodov. Kdorkoli se je v noči dotaknil blagajne, pa naj je bilo to na katerikoli strani, ta je bil izgubljen; zakaj v istem hipu je zapel v čuvajevi stanici električni zvonec pod gotovo številko. Tako je lahko čuvaj telefonično obvestil policijo, ki je na avtomobilih pridrla na ukazano mesto. Barboa in njegov tovariš pa sta bila o vsem prav dobro poučena. Nateknila sta si gumijaste rokavice in previdno pretrgala nesrečno žico. Glavna nevarnost je bila v kraju. Treba je bilo le še odpreti jekleno blagajno in si napolniti žepa.

(Dalje prihodnjič.)

Moderne trgovske smernice in bodočnost slovenskih trgovcev

Piše Joseph A. Siskovich

Zadnji članek sem zaključil z izjavo, da podlago zaupanja dobimo v iskrenosti. Pаметen trgovec ne bo hvalil vsak izdelka, ki ga prodaja z "this is the best". Kjer je le mogoče bo skrbel, da bo imel v zalogi tri vrste enakega predmeta, različen v cenah in kakovosti: prvi cenen, drugi srednje cene, tretji najboljši, kar jih ima na razpolago. Ako pokažete odjemalcu samo en predmet ali dva, odide misleč si, da je prišel v slabo trgovino, ki nima posebne izbire. Pokažite mu vsaj tri predmete v različnih cenah in izbral bo v 95 izmed sto slučajev onega, katerega mu sredstva dopuščajo. Vedno pa je treba paziti, kaj se priporoča. Ljude so pač taki, da ako plačajo še tako malo za kako stvarco, če se izkaže za slabo, rekli bodo, ta in ta mi je prodal — zanič ni! Prodajate mu nekaj boljše kakovosti, nekaj kar se izkaže za dobro in trpežno — in zadovoljen bo, ne glede koliko je plačal.

Veliko je število odjemalcev, katere naše trgovine izgubljajo v prilog drugim podjetjem in postrežnim veletrgovinam. To se ne da zanikati. Vendar ostane ena stvar, katero veletrgovina ne more vzeti malim trgovcem. Edino kar milijondolarska veletrgovina more vzeti malemu trgovcu, edini kraj kjer sta si enaka je v oglasih. Sloveščina in papir je mogoče v prvem slučaju malo boljša in dražja, toda oglas ali pismo, ki je sestavljeno na podlagi vsega kar sem že navedel in po pravilih oglaševanja, je tisti faktor, kateri odpira pot v uspešnost trgovine. Danes vsakdo lahko ve, da se s pomočjo pisane besede da predstaviti trgovino in njene lastnike ter voditelje tisočim ljudem. Mala trgovina v stranski ulici lahko apelira skrbno zbranemu številu odjemalcev in s tem ter z dobrim blagom si zagotovi odjemalce in eksistenco.

Recimo, da ta ali oni mali trgovci otvorijo v bližini veletrgovine, katere skrbi samo za JAZ, MI in Co. že dolgo časa, svojo prodajalno. S sistematičnim oglaševanjem bo povečal svoje podjetje in dohodke, mogoče počasi, ali ravno radi tega tembolj sigurno. Zakaj?

Zato, ker je človeška narava povsod enaka. Človeku se dobro zdi, ako se z njim ravna malo boljše kot povprečno. Mi hočemo imeti pozornost, in to ako le mogoče lastnikovo pozornost. Dobro se spominjam, kakó je kak odjemalec prišel v trgovino in vprašal za lastnika. Ako ga ni bilo, je šel in se vrnil pozneje, da mu bo on postregel, kajti vanj zaupa, imeti hoče njegovo pozornost! To je en faktor, katerega se vse premalo upošteva in razvija.

Pred vsakim dejanjem mora priti sklep v mislih. Raditega je važno kake misli vzbudite v odjemalcih z živo besedo, s pismi, z oglasi itd. Dober vtis ki privede do nakupa je strem-ljenje vseh oglasov, vseh pisem — vsega dejanja in nehanja slehrne trgovine. Radio nas tukaj nauči marsikaj. Kadar želimo dobiti gotovo postajo, tedaj — "tune in with that station" — uredim vse tako, da aparat sprejema le valove gotove dolžine, valove dotične postaje. Zakaj bi tukaj ne študirali človeško naravo in pronašli kako jo pridobiti, kako pridobiti za svojo trgovino miselnost odjemalca?

Drugi to delajo in uspeh krona njih opazovanje in praktično preiskovanje doganih dejstev. Eni psihologi pravijo, da so človeški možgani liki radio aparatu; treba je vedeti, katere valove sprejema, katere, ne — kako pridobiti preproste delavca.

Najboljše oglaševanje je osebno. O tem smo že spregovorili. Vendar, to je premejeno polje za trgovca. Čas in stroški v zvezi s takim načinom oglaševanja so proti splošni uveljavljavi tega načina reklame. Najprvo je treba vzeti v obzir krog odjemalcev in upoštevati njihove želje. Vsak trgovec si lahko reče: On mi prinaša moj vsakdanji kruh (in maslo v Ameriki), torej moram vedno skrbeti, da sva prijatelja, da pomagam pri vsem kjer je on interesiran. Ne besede, in ne oglas nimajo trajne vrednosti, ako ni izrečeno ali zapisano z eno samo idejo v mislih — pomagati onim, katerim je naslovljeno. Vse drugo je navadno blufanje z edinim namenom zavajati ljudi.

Da sem vzel stališče odjemalca je naravno. Mar ni resnica, da je tako težko zainteresirati drugega človeka, kadar govoriš le o sebi? Mar ni resnica, da ga je sama pozornost kakor hitro obrne pogovor na njega, njegove ideje, zanimanja, interese, upanja, ambicije, potrebe? Torej pozabite nas — bodisi v pogovorih ali v oglasih. Vem da je to najtežje, toda prinaša uspehe, razvija trgovino. Spomnite se na sloveščno pravilo, da on je prvi, jaz drugi. To je misel dobrega oglasa in pravo nastopanje v vseh trgovskih odnosih z odjemalci.

Iz vsega tega sledi, da s sovražniki se ne dela kupčije. Odjemalec mora ostati prijatelj. To pomeni, da je treba postopati z njim človeško, pošteno, vljudno, spoštljivo, sočutno, iskreno, itd., kot že drugje navedeno. Končno, kjer ste v dvomu kdo je v pravem, zapomnite si, da je lažje vljudno zgubiti v argumentiranju kot pa odjemalca!!! Če postopate iskreno in pošteno, bodo slučajni, da bi to kdo izbral, redki in akoprav eden ali drugi dobrohotnost izrabi, jo ne bo dolgo.

Dober vtis je cilj vsega oglaševanja. Ako pripravite človeka, da odnese dober vtis o vaši trgovini, ali dobi dober vtis potom pisma ali oglasa, tedaj bodo sigurno tudi kupovali pri vas. V tem je zapovedno: Kaj, zakaj, kje in kako oglaševati. Zunanost oglasa je precej važen faktor. Vsaka kompanija zahteva od svojih agentov, da so čedno in pri-kupno oblečeni. Oglas ali pismo je treba urediti po enakem pravilu. Dnevno opazate v li-

stih ali pismih, ki jih dobite, klavirno zunanost. To ravno tako slabo vpliva kot agent, kateri gre na delo v umazani srajci, zmečkani obleki, z umazanimi čevlji in poklopanim klobukom! Zunanost in vsebina pisma ali oglasa sta prevladni stvari, da bi se jima ne dalo kolikor največ paznje.

Glede vsebine pribijmo dogmno dejstvo, da človek želi le ono, kar mu je kaj prineslo; ali mu bo koristilo na kak način, ali pa ga bo zabavalo in mu torej prineslo užitek. To so tri pota, potom katerih si lahko pridobite odjemalce z oglasi.

Zaključno s tem temeljnim dejstvom za pridobivanje odjemalcev in ustvarjanje dobre volje je treba še pridati nekaj pripomb glede nastopov v trgovini. Primera bo služila najbolje, da pokažem kaj mislim. Agent, ki hodi od trgovine do trgovine, ali od hiše do hiše dejansko, pozabi svoja osebna mnenja o tem in onem, pozabi na svojo politiko, ne govori več o svoji veri, prežene iz misli svojo bolezen ali kar ga že boli ter gre od odjemalca do od-

Prva Jugoslovanska
restauracija
DOMAČA KUHNJA
Otto and Jerry
Miškovsky,
lastnika.
4047 W. 26th Street
Se priporoča Slovencem v poset

FENCL'S
RESTAVRACIJA IN
KAVARNA
2609 S. Lawndale Ave.,
Chicago, Ill.
Tel. Crawford 1382.
Pristna in okusna domača jedila.
Cene zmerno. Postrežba točna.

Pristopajte k
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI.
Naročite si dnevnik
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00.
Ustanavljajte nova društva.
Deset članov (le) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. LAWDALE AVE.,
CHICAGO, ILL.

jemalca, od morebitnega odjemalca z veselimi obrazom in prijateljskim razpoloženjem, kajti edino če nastopa na ta način, bo uspešen. Če to ne dela, bo ozmerjan in odšel bo brez naročila; ako se ne spremeni, izgubi v kratkem službo. Kaj lahko se pripeti, da je celo obtožen kompaniji in ko se vrne, ga "vzamejo v roke" v uradu.

Ker sem hotel, da bi naj bili nauki kolikor mogoče dobro podčrtani in kolikor mogoče primerjani iz praktičnihkušenj stotin in stotin trgovin ter njihovih lastnikov, sem odločil ostalo gradivo o vprašanju kaj tvori dober oglas za zaključni članek v prihodnji številki.

Ali rabite perje za blazine?
Pisite po vseh-
ce katere vam
komur pošljemo
ZASTONJ. Imamo
tudi še splošne
tovarjane blazine.
Za popolno za-
dovoljstvo jam-
čimo.
ALBERT STETZ FEATHER CO.
138 Passaic St., Passaic, N. J.

Milwaukee Leader
Največji ameriški socialisti-
čni dnevnik.—Naročnina: \$6.00
na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50
za tri mesece.
Naslov: 528 Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

MOŠKE OBLEKE
100% IZ ČISTE VOLNE
\$16.50

LAWDALE
CLOTHING HOUSE
3649 West 26th St., blizu Lawndale

Zadružna banka
Ljubljana, Jugoslavija,
V LASTNI HIŠI, MIKLOŠIČEVA CESTA 13, BLIZU GLAVNEGA
KOLODVORA, SE PRIPOROČA ROJAKOM V AMERIKI
ZA VSE GOSPODARSKE POSLE, ZLASTI:
1.) sprejema denar za hranilne vloge ali za tekoči račun proti
najboljšeju obrestovanju.
2.) posreduje najcenejšo dostavo denarnih pošilk iz Amerike
v domovino in obratno.
3.) posreduje v vseh gospodarskih zadevah hitro in po ceni.
Denar, ki se namerava poslati v staro domovino, naj se nakaže
na račun Zadružne banke na Amalgamated Bank of New York, 11-15
Union Square, New York, N. Y., istočasno naj se Zadružno banko o
tem obvesti in naroči izplačilo. Naš upravni zastopnik za Ameriko
je Joseph Menton, 15824 Normandy Ave., Detroit Mich. Obračajte
se nanj.
Obračajte se v vseh bančnih poslih za stari kraj na
Zadružno banko v Ljubljani.

Luksuriozna črta v Evropo
KADAR se pripravljate na pot v Evropo, poslužite se priložnosti,
ki jo vam dajo najhitrejši in najmodernejši parniki Severo-
nemškega Lloydja. Zahtevajte od agenta, da vam izda tiket družbe
NORTH GERMAN LLOYD
Direktna in najkrajša črta je via Bremen do kateregakoli kraja v
centralni Evropi. Dobro znani parniki
BREMEN — EUROPE
COLUMBUS — BERLIN — STUTTGART — DRESDEN
imajo izborne akomodacije v kabinah III. razreda in slove radi fine
hrane ter postrežbe.
Odhod vsak teden. Posebne božične vožnje s parniki
BREMEN — — 6. dec. | BERLIN — — 11. dec.
EUROPE — — 16. dec. | Potnike spremljajo vodniki iz
čikaškega urada
NORTH GERMAN LLOYD
130 W. RANDOLPH STREET CHICAGO, ILL.

TISKOVINE
SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
ATLANTIC PRGT. & PUB. CO.
2656-58 S. Crawford Ave., Chicago, Ill.
Tel. Landale 2012
A. H. Skubic, preds. — J. F. Korecky taj.
V naši tiskarni se tiska "Proletarec".

"Moje osebne ambicije"

Majhni in smešni politikaši, ki menjajo svoja "prepričanja" kakor nahoden človek robe, me tirajo, da splezam nekaj klinov nižje po lestvi in začnem govoriti z njimi v jeziku, kakršen je zanje namestu. Prijatelje in dobre ljudi pa prosim, da simpatizirajo z mano v tej težki neprilici, ako in kolikor mogoče.

Enakopravnost z dne 1. oktobra, v izdaji, ki so jo dobili vsi člani SSPZ., je v uredniški koloni ponatisnila članek iz Kobalovega mesečnega vandrova, in izgleda, da mu verjame in z njim soglašajo, ker ni dala k njegovi robi nikakega komentarja. Če ne bi naklonila temu bingeljskemu produktu ona zavetja, se bi človek nanj ne oziral, a sedaj pa je seveda potrebno, da grehe priznam, kar storim (ako se ne premislim) na dolgo in široko.

Naslov članka je "Polemika med Prosveto in Proletarcem", kot ste bržkone že brali. V njemu me dolže, da sem se izkazal Prosveti zelo zelo nehalnega ter jo prav grdo napadel, "dasi nam nudi svoje kolone najliberalnejše na razpolago... Če ima socialistični klub še tako nevedno prireditel, pa Prosveta na dolgo in široko opisuje in nudi svoje kolone za reklamo... Kulturne prireditve soc. kluba, ki običajno služijo za propagando in ne za kulturo, dobivajo v Prosveti več dragih kolon kot katerokoli enotno društvo..."

In tako se je izvedela cela resnica iz Vandrova, ker je bila prelita v Enakopravnost. Čudno in značilno pri tem je, da je nam nekaj takega o oglaševanju kulturnih priredb naših klubov očital tudi časopisni urednik L. Beniger, katerega je Kobalov članek vzel zelo toplo v zaščito, kar ste videli v "E.", zato ni potrebno, da bi vam tu še posebej dokazoval.

"Pri vseh teh dobrotah, katere Proletarec neposredno žanje od Prosvete, pa pride do spora med listoma, ki sta se zdela neločljiva kot sijamska dvojčka."

Ta trditve, ki jo je pogrel zdaj še neodvisen dnevnik za omiko in napredek, je laž. Če me kdo pod firmo "svobode tiska" okrcsa s frazami in predbaciva Proletarcu zmake ter očita Prosvetino oglaševanje priredb naših klubov, je avtor takega pisanja pač lahko urednik Prosvete, toda ne tiste Prosvete, ki je delala skupno s Proletarcem vsa dolga leta. Dokaz? Da, dokaz je v tem, da je bil dotični "uredniški" odgovor po idejah in prijateljstvu do Proletarca zelo podooben onemu, ki ga je ponatisnil dnevnik za neodvisno omiko republikanskih Slovencev v metropoli.

Pravi, da je zanimivo pogledati v spor med Prosveto in Proletarcem. Bolj zanimivo seveda je, da je ta "spor" odkril "sorodne duše", ki bi resade užgale špetir v interesu neodvisne omike ter republikanske-klerikalne-narodne in druge vse sorte kruhčorske politike.

Bilo bi tratenje prostora, če bi citiral laži počitniškega agi-

tatorja za SNPJ. Meni je v prijetno zadoščenje to, da on odobrava dotične napade name v Prosveti, kar me popolnoma utrjuje v prepričanju, tudi ako bi bil prej v dvomu, da sem pravilno in pošteno postopal. Upam, da se nikoli ne primeri, da bi me pohvalil A. Kobal v takem članku, kakor ga je ponatisnila "E." Tistim pa, katerim zažiga kadilo, nisem čisto nič nevoščljiv.

Tudi pogreb pokojne Helene Zavertnik je pridjan v tisto kobalščino. Govoril sem v kapeli krematorija pokojnici v zadnje slovo in se "smehljaj". Križ božji, strela z jasnega, to je pa od sile! Pogreb je, govornik se pa smehlja—hinavsko smehlja, pa "lepo priučene besede mu tečejo iz ust."

Torej bi moral jokati na ves glas, kakor je jokal on na konvenciji SNPJ. v Chicagu, ali na protestnem shodu nedavno, pa bi dosegel milost v njegovih očeh.

V bodoče, kadar me zopet doleti naloga govoriti na pogrebu, bom jokal, prav malo govoril, več jecal, in jokal na glas. Tako bo prav, in upam, da mi Andrej napiše v priznanje jako lep članek pomešan s solzami namesto vejic, klika-jev in pik.

Veseli me tudi, ker priznava, da mu je kakšen Fabjan bližje kot jaz, kar mi je zopet v uetoh, da nisem preveč napadnega mnenja, in da mi ni treba biti žal, ker nisem v njeni kompaniji.

Na koncu pravi, da je moj edini, glavni, poglavitni in vrhovni namen podvreči si urednike Prosvete v pokorne hlapce in tako izkoristiti Prosveto in z njo seveda enoto v svoje osebne namene.

Je že hudič, da ničesar ne skrješ! Pride okrog Andrej z leščerbo, pa te razkrinka! Zato mi ne preostaja drugega kakor da greh priznam in povem za zdaj le na kratko, kakšne so in kakšne so bile "MOJE" osebne ambicije.

Prišel sem iz starega kraja in dobil delo pri Prosveti, katerega bi mi zavidal celo Stefan Fabjan, če ne bi bila midva tako velika prijatelja. Res, da nisem ničesar vedel o Ameriki, o naših ljudeh v naselbinah, o njihovem delu v rudnikih in fabrikah — ampak to so malenkosti, kajti kakšna so ta dela, mi je raztolmačil Fabjan, ki jih je gledal od daleč.

Zazdelo se mi je, da je to službica, ki nudi človeku krasno priliko iti v šolo, in šel sem, se naučil prilično dobro angleško, se podpisoval za dijaka čikaške univerze in se polagoma proglašal za odličnega književnika, radoljuba, mučenika fašizma, žurnalista itd. Končno se mi je zazdelo sedenja v uredništvu Prosvete zadosti, pa sem prosil dobre upravne odbornike, da mi poverijo uredništvo lista za mladino. Ugodilo so mi, kar se je jako dopadlo tudi patrom okrog "Ave Marije", ki pravijo, da je tisti list z menoj mnogo izgubil. Prav jim je pri jednoti, zakaj so mi ga pa vzeli! Nu,

pred tem, nekako vmes, predno sem zapustil uredniški stol pri dobri materi jednoti, sem izdelal načrt za magazin, za lep leposlovni magazin, ki bi imel lepe platnice in izvrstno gradivo. Pisal bi za mladino in starino, za žejne in suhe in sploh za vse ljudi, kot se spodobi za neodvisnega urednika s prepričanjem, kakršnega je izgubil Blaž Mrmolja, Bog mu daj večni mir in pokoj.

Ali vrage majnerji in tisti neumni nadzornik — tisti salamski Nebodiga Treba — so govorili o velikih stroških, pa so načrt zavrgli. Še zraven me ni bilo, ko so to storili, in tedaj sem napravil sklep: "Čakaj, ferdamani fant, socialisti in taka golazen, jaz vam že pokazem!"

In sem pridno pisal ter še več govoril ter se takole odločil: Konvencija jednote se bliža, urednika bado izvolili, jaz pa sem kakor nalašč — pravzaprav sem jaz edini izobražen, resnično šolan urednik, slovnčar pa tolikšen kakor prijatelj Zvonko, vrhutega tudi odlični slovenski književnik — ni vrag, da bi me slavna konvencija ne izvolila! Malo zvižaje bo treba, pa pojde!

Kot veste, ima vsak človek prijatelje, še celo socialisti jih imajo nekaj, jaz, ki mrzim čikaške slovenske socialistične gade, pa imam nekaj prav zvestih prijateljev. Dogovorili smo se na moj namig, da me pošljejo na enotno stroške po naselbinah za našo agitacijo. Seveda ne smete misliti, da sem na tej agitaciji zase govoril kakor zdaj agitira zase Mrs. McCormick, demokrat Lewis itd., ampak rekli smo si zaupno, da bo to prilika, da me člani ter bodoči delegatje osebno spoznajo, jaz pa bom imel udobno vožnjo in videl bom razne kraje Zedinjenih držav od Denverja do New Yorka na

Priredbe klubov J. S. Z. in drugih soc. organizacij

OKTOBER.
WAUKEGAN, ILL. — Veselica in dramska predstava kluba št. 45 JSZ. v Slov. nar. domu v nedeljo 12. okt. pop. in zvečer.
GIRARD, O. — V soboto 25. oktobra priredi klub št. 222 J. S. Z. veselico in shod v Slov. domu.
DETROIT, MICH. — V nedeljo 26. oktobra predavanje v klubu št. 114 JSZ. Predavatelj Joseph Siskovich.
CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 26. oktobra v dvorani ČSPS.
SPRINGFIELD, ILL. — Klub št. 47 JSZ. bo imel v nedeljo 26. oktobra v prvenovljenem Slovenskem domu dramsko predstavo in veselico.
COLLINWOOD, O. — V nedeljo 26. oktobra konferenca JSZ. v Slov. del. domu.
COLLINWOOD, O. — Veselica s programom kluba št. 49 JSZ. v nedeljo 26. oktobra v S. D. D.
NOVEMBER.
MILWAUKEE, WIS. — Slavnost dvajsetletnice soc. pevskega zbora "Naprej" v nedeljo 2. novembra v S. Side Turn Hall.
CHICAGO, ILL. — Koncert "Save" v nedeljo 30. novembra v dvorani ČSPS.

DECEMBER.
CHICAGO, ILL. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v sredo 31. decembra v Lavndale Masonic Temple.
JANUAR 1931.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 25. januarja dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.
FEBRUAR.
CHICAGO, ILL. Varijetni program v dvorani SNPJ. v nedeljo 22. februarja. Izvaja ga mladinski odsek kluba št. 1 v angleškem jeziku s sodelovanjem drugih klubovih odsekov.
PITTSBURGH, PA. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. feb. v Slov. domu.
MAREC.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 22. marca dramska predstava kluba št. 1 v dvorani ČSPS.
APRIL.
CHICAGO, ILL. — V nedeljo 26. aprila koncert "Save" v dvorani SNPJ.
MAJ.
CHICAGO, ILL. — Prvomajska slavnost kluba št. 1 v petek 1. maja v dvorani SNPJ.
(Tajnike klubov prosimo, da nam sporočijo datume svojih priredb, da jih uvrstimo v ta seznam.)

Francozi napravili reklamo Hearstu

Ko je prišel pred več tedni Wm. R. Hearst, multimilijonar in lastnik mnogih dnevnikov ter drugih listov v Zed. državah v Francijo, mu je francoska policijska oblast po nalogu vlade sporočila, da je nedobro došel, zato naj čimprej odide, drugače bo deportiran. Hearst jo je naglo odkuril proti Londonu in začel kovati reklamo iz te "deportacije". Hearst je v Franciji zelo nepopularen radi svoje vrazne propagande, ki jo vodi proti Franciji v svojem časopisu. Vlada v Parizu je dobila priliko, da se nad njim mašuje, pa mu je v resnici napravila le reklamo. Na povratku iz Evrope je bil v New Yorku sprejet z velikimi ovacijami. Tudi čikaški republikanski-demokratski političarji so zanj organizirali pompozno sprejem. Slikajo ga za patriot, ki je bil v Evropi celo preganjan radi svoje "lojalnosti", masa dere skupaj, in tako je prišel na prve strani ne le v svojih, nego tudi v drugih listih. Na tej sliki je kopa senatorjev, poslancev ter nekaj newyorških uradnikov, ki so ga sprejeli ko se je vrnil iz Evrope. Hearst je drugi z desne na levo.

stroške naše dobre matere. Bili pa smo pri tem zelo oprezn. Bogvari, da bi mi prinesli ta predlog glavnemu odboru, posebno še ne nadzornemu odboru, kateremu predseduje vražji Nebodiga Treba, ker bi potem ne bilo z mojo turo nič drugega kakor s tistim načrtom ongavega Janeza iz Kravje doline, ki je pravil, da pojde v stari kraj po mostu, ki bo zgrajen iz samih kranjskih klobas in s koreninami hrena za podstavke. Naredili smo tako, da smo čisto polahko, ne da bi zbudili pri dobrohotnih upravnih odbornikih sumnjo, rekli, da bi bilo od neizmerne koristi, če se mene pošlje naokrog, da zblížam

starše z mladino, in da vcepim večje spoštovanje drug do drugega. Kakor vidite — je bil to blag namen, in kako naj se blagi za jednoto navdušeni upravni odborniki upirajo takemu načrtu!? Ostalim članom gl. odbora kajpada nismo ničesar omenili.

Hura, tako je bila izpolnjena moja prva velika OSEBNA ambicija, že prej pa mnogo malih.

O drugih posrečenih in neposrečenih bom pisal prihodnjič, če ne pride med tem deževno vreme. (Patri v Lemonutu, katere večkrat obiščem, pravijo, da dežja do prihodnje-

ga četrtka ne bo, torej nadaljujem o svojih osebnih ambicijah prihodnjič. Tudi to se bom izpovedal, ko preselim svojo dušo v neko bitje v metropoli, da sem iz ljubezni do ljubih glasov predragih rojakov postal političen mešetar, seveda radi svojih osebnih ambicij. Kako se je to razvijalo, razpletlo in se odvijalo, pa vam razložim v izpovedi, ker sem spoznal, da si moram olajšati vest, predno stopim pred nebeskega ključarja.)—K. T.

Vprašanje grozdnihih pijač

Frederick J. Koster, predsednik California Grape Control Board, v Chicagu.

Mr. Frederick J. Koster, bivši predsednik Ameriške trgovske komore ter predsednik Trgovske zbornice države California, vplivna oseba in načelnik organizacije kalifornijskih vinogradnikov, ustanovljene po zveznem poljedelskem odloku, da se stabilizira grozdna industrija, se je pred kratkem mudil v Washingtonu, kjer je konferiral z uradniki poljedelskega oddelka v interesu vinogradnikov, nazaj grede pa se je ustavil v Chicagu, kjer je izjavil sledeče:

"Moj obisk v Washingtonu in po vzhodnih državah je bil popolnoma zadovoljiv; vsa zamenja kažejo, da bo za vinogradnike in druge kalifornijske industrije to leto najbolj uspešno.

Kakovost grozdja je takšna kot je že ni bilo več let iz radi odloka prohibicijskega komisarja Amis W. W. Woodstocka, da je izdelovanje grozdnihih pijač za domačo uporabo dovoljeno, je tudi zahteva za grozdje večja kot kdaj prej.

California Grape Control Board je zainteresirana, da pomaga vinogradnikom v naši državi, kakor tudi da se spravi pridelek na trg najhitreje, in da se zgotovi poštna postrežba odjemalcem.

Sodelujemo z železnicami ter trgovci z grozdem na vzhodu, da se odstranijo vse nepotrebne zapreke pri prevažanju kar koristi njim in odjemalcem.

Prevažanje sočnega grozdja je izvrstno organizirano po vzhodnih mestih. V New Yorku, Chicagu in drugih večjih mestih so investirani milijoni v podjetjih, ki prodajajo in razpošiljajo ta izvrstni kalifornijski pridelek.

Naloga California Grape Control Boarda so obirne in bodo koristile vsem. Naš letošnji program pa je omejen v primeri, kar imamo v na-

črtu za prihodnjega leta. Naša organizacija bo imela zastopnike po vzhodnih mestih, ki bodo pomagali in dajali informacije odjemalcem.

Mr. Koster se vrača v Californijo, kjer bo posvetil svoj čas razvitku podjetja in na ta način pomagal vinogradnikom kakor tudi konsumentom.

Nemški kapital na begu

Nihče ni bolj "patriotičen", kakor kapitalisti, ki so pripravljene preleteti za blagor domovine in lepe ideale veliko krvi, toda prav nič svoje. Tudi radodarni so, in v vojne ter druge "patriotične" namene razdajo veliko denarja, dasi ne svojega, pač pa onega, ki ga vzamejo delavcem v obliki "prostovoljnih" (v resnici prisiljenih) prispevkov.

Radi sedanjih nesigurnih političnih razmer v Nemčiji so začeli mnogi nemški kapitalisti in finančniki nalagati svoje milijone v inozemstvu, kar je slabota za Nemčijo, toda "patriotom" ni zameriti, če jim je denar več kot pa "domovina".

Mehika zniža armado

Vojni department republike Mehiko je po odloku vlade sporočil, da bo Mehiko znižala svojo armado na 47.000 mož. Svetu bi koristilo, če bi jo posnemale vse dežele, pa bi bilo mnogo manj bojazni pred napadi in veliko manj davčnega bremena.

CALIFORNIJSKO GROZDJE

Rdeče in belo. Zadnje dve kare grozdja razprodane v enem dnevu. Nadaljne dve dobimo v soboto in nedeljo 11. in 12. okt. Kare na Paulina St. in Blue Island Ave.

Pridite rano in si ga ogledite.

Lawrence Lotrich

1937 S. Trumbull Avenue
Tel. Rockwell 8426.

GROZDNI SOK ZA DOM JE DOVOLJEN

POPOLNA PROTEKCIJA ZAGOTOVLJENA

CALIFORNIJSKI vinorodniki so dobili zagotovilo zvezne vlade, da umešavane federalnih oblasti proti odjemalcem grozdja, ki bodo iz njega napravili mošt izključno za domačo porabo, ne bo dovoljeno.

Grozdje dozoreva letos dva tedna preje kot običajno — poznejše vreme bo morda škodovalo sedanji kakovosti.

VLADA SE NE BO UMEŠAVALA

California Grape Control Board Limited

SAN FRANCISCO

CALIFORNIA

SHOD IN VESELICO

priredi

KLUB ŠT. 222 J. S. Z.

v soboto 25. okt. v Slov. domu

GIRARD, O.

Vstopnina za moške 35c, za ženske 25c.

PRIČETEK OB 7. ZVEČER.

Kot govornika nastopita Jos Snoy iz Bridgeporta, O., in Anna P. Krasna iz Parkhilla, Pa.

Vabimo rojake tu in v sosednih naselbinah, da se te važne priredbe udeležijo v velikem številu.

MODERN DINOSAURS

The struggle between two big steel corporations reminds us of the prehistoric age of the dinosaurs, the giant mammals that dominated the scene ages ago. The two great steel dinosaurs are the Bethlehem Steel Company and the United States Steel Corporation. The Bethlehem Company is after the Youngstown Sheet and Tube Co. and a royal battle is being fought in the court jungles of Cleveland with trained lawyers guiding the struggle of the giants. Lawyers' fees are expected to run as high as \$1,500,000.

The tendency of the capitalist system of production is for the big animals to eat the little ones. In addition to this there is the social cleavage and group antagonism that follows such struggles. A New York Times dispatch declares: "That the trial is still a matter of deepest excitement has been denoted, it is said, by marking of new social lines in Cleveland and Northern Ohio generally, which grows out of the cleavage of wealth and erstwhile friendships by the attachments to one or the other of the contending sides."

The same trend was evident in the old slave oligarchy in the South. At the outbreak of the Civil War most of the great estates and the slaves were owned by about 5,000 families. This brought a class antagonism in southern society. The small slave owner and the non-slave owner had no affection for the powerful slave kings who were reducing others to a position of dependence and social inferiority. The greater slave masters enjoyed eating the lesser masters but they finally passed from the scene.

For the present our ruling capitalists are enjoying a similar feast but they are also undermining the system itself. They are continually reducing the number of those who have any stake in capitalism and they in turn will be swallowed and disappear. Mankind will be the happier when their holdings and power are taken over by a Socialist Commonwealth.—New Leader.

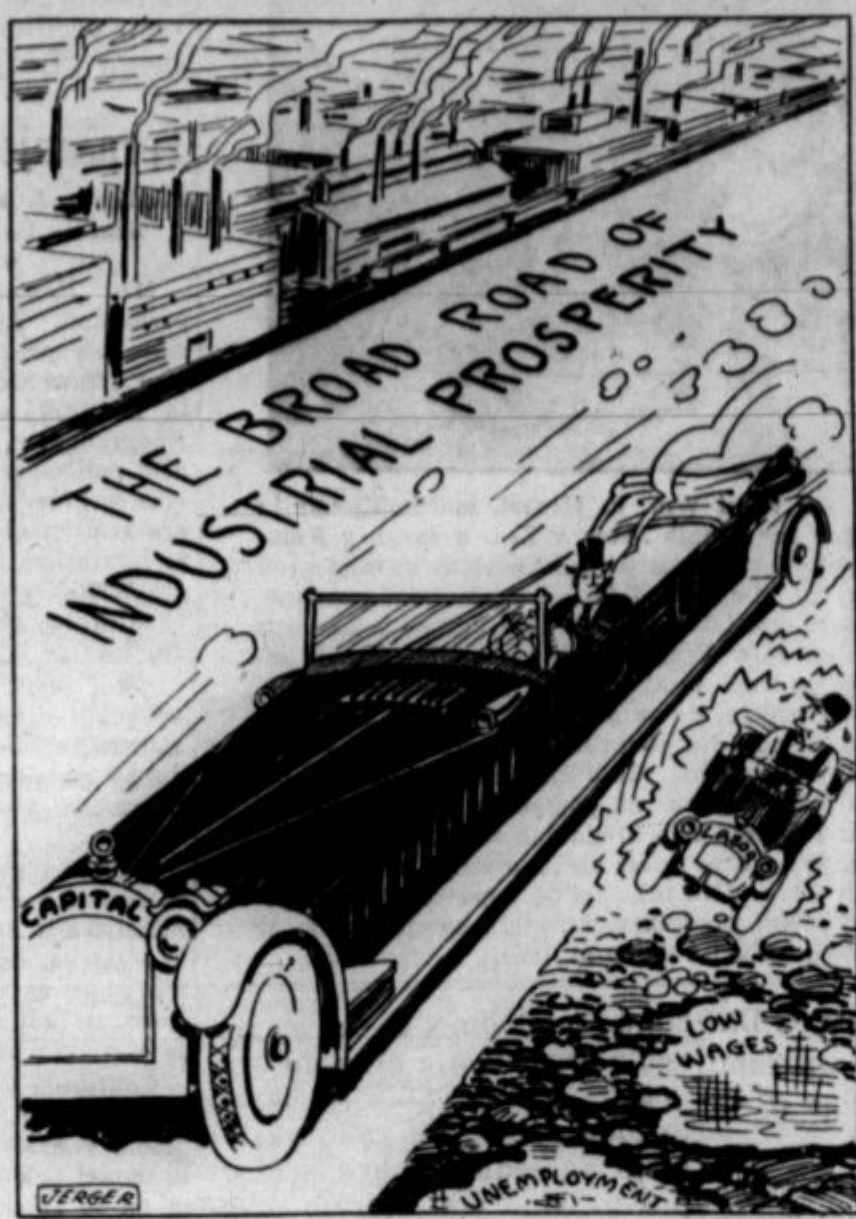
AGAIN OUT OF LUCK

The republican administration in Washington in plainly out of luck. Several weeks ago, acting through Assistant Secretary of the Treasury Lowman, it started a riot about the importation of Russian pulpwood, but the thing resulted in a dismal failure. The American people refused to get excited over the pretty theory that all of Russia was one huge prison and that consequently no good Americans should read a newspaper printed on material out of Russian woods, because it was prison-produced wood. On the other hand, the paper manufacturers could have wished for nothing better than that the story were true, and that our own United States be Russianized in the same manner. So the thing ended in a fizzle. Lately the Administration has got itself into a new mess, having started a new Russian rumpus through Hyde, Secretary of Agriculture. Soviet Russia is supposed to be pressing down the price of wheat in the United States in order to start a little revolution among the farmers in our good country. Why Russia, and agricultural country and itself a seller of wheat, should be interested in pushing the price of wheat down, was not made clear. Nor was it quite clear how the Russian cause of the revolution could be helped by getting the American farmer roused against the Soviet union. The big brains of the Administration simply figure that the people of the United States will not stop to think and swallow anything sensational whole. But again the noble experiment fell through. The New York Times, not known for reckless radicalism, simply remarks that the Administration went into this mess in order to cover up the failure of its own Federal Farm Relief Board.

J. B. S. Hardman in The Advance.

DON'T BE A LOBSTER

Workers who will not help themselves are like lobsters or crabs, anyway. When a fisherman catches a bucket of these shellfish he does not have to put a cover on it to keep them from escaping. As soon as one crawls up to the top of the bucket and seems about to gain his freedom, all the other crabs and lobsters proceed to grab hold of his legs and pull him back down into the bottom of the bucket. In this way they are all kept safe for the fisherman. They save each other from freedom, and ultimately all of them get boiled alive, because they did not have brains enough to help one another.—Queen Silver's Magazine.

Courtesy of The Locomotive Journal.

SOCIALIST CANDIDATES IN THE CHICAGO DISTRICTS

The Socialist party has filed nominating petitions on behalf of candidates for four Congressional Offices—in the 2nd, 5th, 6th and 7th districts; and for four state offices—one each for State Senator and Representative in the 5th and 19th Senatorial districts.

Louise Loeb Hamburger to run in 2nd district

In the second congressional district, Mrs. Louise Loeb Hamburger, prominent South Side clubwoman, member of the Women's International League for Peace and Freedom, and president of Sinai Sisterhood, has entered the race of the Socialist ticket against Morton D. Hull, Republican incumbent, and Michael C. Walsh, Democratic nominee. The district is one in which there is a large Socialist membership, as well as a considerable independent vote. Depending upon these two sources Mrs. Hamburger expects to go into office next November.

Unemployment and Peace to be Mrs. Hamburger's issues

In discussing her candidacy, Mrs. Hamburger declared that the unemployment and inefficiency of the Democratic and Republican parties in dealing with the major problems of the day had caused her to enter the field as a candidate on the Socialist ticket. "The two great issues before the United States today," she said, "are peace and unemployment; but neither Congressman Hull and his colleagues nor their maestro, Mr. Hoover, are making any headway toward effectively dealing with them. The people ask for bread and they get proclamations from the president. The indifference of these 'leaders' is appalling."

Veteran Socialist and Labor Leader to run in 7th District

John M. Collins, County Chairman, and a veteran leader in the ranks of the Socialist party, and the trade unions has again accepted the nomination of his party for public office. In accepting the nomination, Mr. Collins said that, though he has run for many offices on the Socialist ticket, and been defeated many times, he is not discouraged. "Nothing could shake my faith in Socialism," he declared. "If the labor movement does not support the Socialist Party, it is because that movement is blind to the issues facing it, and the way to meet those issues: Sooner or later the labor movement will wake up; and when it does we will have a Socialist government in the United States." Chairman Collins intends to make unemployment and labor legislation his two chief issues.

Prominent Trade Unionists to run in 5th and 6th Districts

In the 5th Congressional district, Leon Hanock, a member of the Cigar-makers local of the United Hebrew Trades, is the party's nominee for Congress. Mr. Hanock is well known in the Jewish Trade Union movement.

In the 6th Congressional district, J. Mahlon Barnes, former national executive secretary of the party, and for many years a leader in socialist and trade union circles, has accepted the nomination for Congress. Both Mr. Barnes and Mr. Hanock will

stress the issues of unemployment and labor legislation.

The other Socialist Candidates in Cook County are: Nineteenth Senatorial district—for State Senator, Charles Pogorelec, secretary of the Jugo-Slav Socialist Federation; for Representative, Morris Seskind labor editor of the Jewish Daily Forward. Fifth Senatorial district—for State Senator, Kellam Foster, Chicago Lawyer; and for Representative, Ralph McCallister, a recent graduate of the University of Chicago.

Our Doings Here and There

By JOHN RAK.

On Saturday night, October 11, Pioneer lodge will give their annual dance at the Sokol Havlicek Hall on Lawndale Ave. Their lodge is known to have the largest attendance at its dances and picnics, also leading in membership among the English and Slovene speaking lodges of SNPJ in Chicago. A good orchestra has been secured. Admission 50c.

In Waukegan, the dramatic committee of branch 45, JSF, will stage a program Sunday, October 12, at the Slovene National Home. Their program consists of a short operetta in Slovene, a one act English play and a speech by Josko Oven of Chicago. A dance will follow. Admission 50c.

A dance and program will be given under the auspices of branch No. 222, JSF, Girard, Ohio, at the Slovene Home. Comrade Anna P. Kraena of Park Hill, Pa., and Joseph Snoy of Bridgeport, Ohio are scheduled to speak at this affair. Everybody invited.

Comrade Joseph A. Siskovich of Cleveland, O. will lecture Sunday, October 26th, at the branch meeting of Club No. 114, JSF, in Detroit. The subject of his lecture will be announced later. Following his talk a dance will be held. Invite your friends to this meeting.

Branches of JSF and lodges, members of its Education Association of Cleveland and near-by towns are requested to send delegates to the conference to be held Sunday, Oct. 26 in Collinwood. After its adjournment, a dance and other entertainment will be sponsored by branch No. 49, JSF. It is important that your lodge or branch be represented at this meeting.

A play and dance will be given by branch No. 47, JSF, of Springfield, Sunday, October 26, in the new remodeled Slovene Home. More announcement of this event will follow.

Singing chorus Sava of club No. 1, JSF, are continuously rehearsing for their fall concert. Their committee promises many new popular numbers. The date and place of this concert is, November 30, at CSPA Hall.

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lotrich

We want Norman Thomas in Congress, is the Slogan of our New York Socialists. He is recognized as the most capable economist and most fearless candidate. Our Comrades should respond freely to the request for funds from the campaign committee.

In Milwaukee we have a Slovene candidate for the Wisconsin assembly. He has a good chance of being elected. We appeal to our Nationals in the "Cream City" to encourage every other Yugoslav in the district to support John Ermenc running on the socialist ticket. I had the occasion to hear John speak at the recent S. N. P. J. federation program and was rather astonished to see John do "his stuff" as well as he did. With our folks behind Ermenc we can predict a mighty close contest. But our Slovenes in Milwaukee are torn by their inner strife. Especially is this true of our fraternal life, and this may have a whole lot to do in the election of their assemblyman. We hope these will not be carried into the candidacy of John Ermenc; we hope they can elect him.

Wisconsin's country side on an autumn day is just too beautiful for words. Its towns too are neat and well taken care of. One would never know that we are in a depression by driving through Wisconsin. The changing colors of nature both on trees and grass, the plowed fields, the shock of corn, cattle grazing all point to a variety of scenic splendor. Our people in Wisconsin are proud of this fact. To have a clean city you must have clean people both in thought and action. To have clean humble homes you must have respectful people. The State of Wisconsin is a complete mirror and reflects the picture of its inhabitants. Even in politics Wisconsin is the most progressive of all states. To that we can add that many Socialists have and are still holding public offices and have said and done much to make Wisconsin what it is today.

Nada's ladies held a most successful dance at the Lawndale Masonic Temple (lower hall.) It was delightful to see how sociable our folks really can be. That was one night all the cares and worries were left at home and everyone stepped in to make merry. Johnny Kochevar's orchestra helped to make things as they were.

This coming Saturday, October 11, Chicago's most popular lodge of the S. N. P. J. will be hosts to their many friends at the Sokol Havlicek Tyrns Hall, 2619 S. Lawndale Ave. Past attendances made it necessary to hire a spacious ballroom, and the Pioneers will turn it into a Venetian Kingdom for their hosts. Besides a program book and elaborate decorations Frank's Original Night Owls, an eight piece orchestra of good repute will be the attraction. Dainty souvenirs commemorating the conclusion of the five successful years for the Chicago Pioneers will be given away. We urge your attendance.

On October 26, our dramatic division of club No. 1, J. S. F. will resume activities at C. S. P. S. Hall. "When you come to the end of the

journey" will undoubtedly bring a better response from the audience than one would expect. Our folks have been together for quite some time and we feel that they will make a hit of their work. Just remember folks that your presence is requested at C. S. P. S. Hall on October 26.

For the first time in ten years every Socialist, Yipsel, sympathizer and friend of the movement will have the opportunity of meeting each other at an all-Socialist affair that is intended to weld the party once again into the powerful machine it was some years ago. This affair is the International Festival, sponsored by Circle 1, of the Young People's Socialist League of Chicago to be held Sunday, December 7, at the Labor Lyceum, Kedzie and Ogden Avenues, Chicago.

The Young People's Socialist League have not receded in their organization work. Lately they have organized another circle which meets at 2250 Clybourn Ave. Reports received tell us that the Circle is progressing rapidly. The location being in the territory of our Serb Comrades we hope that they will lend their assistance to the circle.

The terrible disaster of the R-101 the British dirigible, over France caused no end of talk among prominent airmen. England has had ill luck with its airships. The latest ship was the largest of its kind on the globe and all England was proud of it. Just as all England mourns the loss of it and the 46 most brainy men in their aviation. A thought quickly goes through ones mind. How is it that Dr. Hugo Eckener was able to glide his monster Zeppelin all over the world and others have so much ill luck? Is it because the Germans are better engineers and thereby better mariners? The tragedy will cast a dark shadow on Zeppelin travel but the hearts that have braved to tackle the perils of nature will continue. In the meantime the world feels sorry for these men who gave their lives for the progress of mankind.

One hundred thirty eight clubs and lodges are affiliated with the Educational Bureau of the J. S. F. This is the greatest number ever. Its secretary reports that advice is being sought and given regularly. Pretty soon it will be time to renew the affiliations. We hope that we will be able to give even a larger number in next year's report. We will, if our readers will do their duty.

One of the decisions of the executive committee of the Yugoslav Socialist Federation was to issue a proclamation of our stand on Fascism and the recent executions of Slovenes in Italy. This is to be drawn up and will be sent to all Slovene newspapers for publications, which should give a clear picture to our people. Fascism is harbored by some people in their country but is despised in Italy because of its tyranny. To us Fascism is the one and same thing whether it is in Italy, Germany, Austria, the U. S. or elsewhere. Our Comrades should act wisely at the protest meetings, for the people sponsoring them have only the Italian Fascism and its dictatorship in mind while they say little about Fascism elsewhere.

DISTURBING DAYS FOR THE BOURBONS

Madrid, Sept. 28.—An orderly crowd of 20,000 persons jamming the Madrid bull ring today at a National Republican meeting heard eight of Spain's leading advocates of a republic insist that Spain is now living through a revolutionary period, that King Alfonso is trying vainly to sustain the monarchy and that revolutionary blow is the only means by which his alleged absolutism can be ended, since the king blocks peaceful methods. Several thousands more were turned away. Delegates from 50 provinces were present.

A news item from the New York Times.

A WORD TO THE WOMEN

If there is anybody in the wide world who ought to be a Socialist, and to vote the Socialist ticket, it is a woman.

Social injustices fall with heavier weight upon women than upon men. A man—although he is amply capable of suffering—nevertheless can usually get by somehow; but mothers and children are the most poignant sufferers from poverty, deprivation and ill health, due to bad social conditions.

And bad social conditions could be righted if voters would vote for their friends instead of their enemies. You women want your children—or other women's children if you haven't any of your own—to have a chance to grow into happy and healthy men and women.

You look upon the children of the rich and you notice that they are spoiled with too much luxury, while yours may not have all of the necessities. Do you think that is fair? No, you don't. It would be better for the rich children if they did not have so much; and it would be better for your children if they had more. This could be brought about if Socialists were generally elected to office—and of course it would be done without any nonsensical "dividing up", but by collective ownership and proper distribution of incomes.

Please remember that the wives and mothers and sisters and aunts and cousins of the rich people on the gold coast will sail forth on election day and vote for your political enemies—that is, for candidates who, if elected, would not think of doing anything for the common people, but would exert themselves to make the rich richer and the poor poorer.

Are you going to let those women run away with the election?

Or will you go to the polls yourselves and counteract the gold coast votes by voting for your friends? You are vastly more numerous than the gold coast women, and all you have to do, in order to overwhelm their influence, is to vote—and vote right.

THE AMERICAN DOLE

It is announced that the New York City budget contains a special item of one million dollars for next winter's unemployment relief. This is in addition to the ordinary charity expenditures through the public welfare department. Other communities throughout the country are preparing to give similar dols to their unemployed. This, supplemented by private charity, constitutes the American dole system. It is a pure dole—and it is not meeting the unemployment problem.

Twenty years ago individuals requiring relief on account of industrial accidents resulting in inability to work were subject to somewhat similar unsentimental treatment. But after thoughtful consideration this burden was in part shifted from the individual sufferer and the charities to the industry which failed to provide safe working conditions. Accident compensation legislation is now almost universally accepted as sound public policy.

Inability to work because industries fail to provide regular employment likewise creates a social as well as an industrial problem. Moreover, the individual worker who can play an important part in accident prevention is particularly helpless in reference to unemployment. Society through advance planning of public works and free employment offices can do something. But it is industry that must be made responsible for compensating its reserve of labor during periods of enforced idleness.—John B. Andrews.

"Library of Socialism"

In a few months the reading public will have an opportunity to buy a whole library of 20 Socialist booklets for a small sum.—The national office of the Socialist party is promoting the plan and will have the booklets printed in large quantities. It is expected that they will be read by vast numbers of readers. The national executive committee, at its March meeting in Los Angeles, appointed a special committee to work out the plan. The special committee reported at the recent Bridgeport meeting of the executive committee. The authors and titles are subject to slight changes, but as arranged at present they are as follows:

1. What is Socialism, by George Bernard Shaw.
2. The Socialist Philosophy, by Morris Hillquit.
3. The Socialist Ideal, by Emile Vandervelde.
4. The Socialist Program, by Harry W. Laidler.
5. Socialism and Individualism, by Norman Thomas.
6. Incentive Under Socialism, by Upton Sinclair or August Claessens.
7. Objections to Socialism, by John M. Work.
8. Socialism and Communism, by Harold Laski.
9. American Socialism, by James Onal.
10. The Achievements of Socialism, by Frederick Adler.
11. History of Socialism, by Jean Longuet.
12. Socialism and the City, by Paul Blanchard.
13. Socialism and the Farmer, by Algernon Lee.
14. Socialism and Trade Unionism, by James M. Maurer and James Onal.
15. Socialism and the Middle Classes, by Stuart Chase.
16. Socialism and Woman, by Jessie Wallace Hughan.
17. Socialism and War, by Devere Allen.
18. Socialism and Youth, by Norman Thomas.
19. Socialism and Labor Politics, by Nathan Fine.
20. The Socialist Party, by Clarence Senior.

THE AMERICAN LEADER

The Milwaukee Leader has recently commenced the publication of a national edition called The American Leader.

The American Leader is part of the program of expansion to make The Milwaukee Leader one of the most influential publications in America in the interests of labor and its political action.

The field for The American Leader is the entire American continent. The plan is to make it a daily record of the activities of the labor, Socialist and liberal movements of the nation.

The new edition is designed primarily for readers outside the state. One of its chief features will be a monthly index in which all the material published in the paper will be listed for ready reference.—Labor and Socialist International (Zurich Switzerland.)